

RAAP-RAPPORT 1647

Plangebied Begijnhofkapel te Brielle

Gemeente Brielle

**Archeologisch vooronderzoek: archeologische
begeleiding en proefsleuven**

RAAP-RAPPORT 1647

Plangebied Begijnhofkapel te Brielle

Gemeente Brielle

**Archeologisch vooronderzoek: archeologische
begeleiding en proefsleuven**

Colofon

Opdrachtgever: ABB Ontwikkeling

Titel: Plangebied Begijnhofkapel te Brielle, gemeente Brielle; archeologisch vooronderzoek:
archeologische begeleiding en proefsleuven

Status: eindversie

Datum: 5 mei 2008

Auteur: drs. P.A.M.M. van Kempen

Projectcode: BRCO2

Bestandsnaam: RA1647-BRCO2.doc

Projectleider: drs. M.S. Jordanov

Projectmedewerkers: K. van Beek, drs. Y.E.M. Raczynski-Henk,
drs. R. Timmerman

ARCHIS-vondstmeldingsnummer: 406027, 406029, 406030 & 406032

ARCHIS-waarnemingsnummer: nog niet toegekend

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer/CIS-code: 24700 (begeleiding), 24701
(proefsleuven en boringen voormalige Begijnhofkapel)

ARCHIS-onderzoeksnnummers (afmelding): 19405 (begeleiding), 19407 (proefsleuven) &
19408 (boringen voormalige Begijnhofkapel).

Autorisatie: drs. P.A.M.M. van Kempen

ISSN: 0925-6229

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. telefoon: 0294-491 500

Leeuwendeldseweg 5b telefax: 0294-491 519

1382 LV Weesp E-mail: raap@raap.nl

Postbus 5069

1380 GB Weesp

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2008

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

SAMENVATTING

In opdracht van ABB Ontwikkeling heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau van 29 oktober tot en met 2 november een archeologische begeleiding van de sloopwerkzaamheden en een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd in plangebied Begijnhofkapel aan de Coppelstockstraat in Brielle (gemeente Brielle). Daarnaast zijn in de voormalige Begijnhofkapel 3 boringen gezet.

Het doel van de archeologische begeleiding was tijdens de sloopwerkzaamheden inzicht verkrijgen in de aan- of afwezigheid van archeologische waarden. Bovendien moest erop toegezien worden dat geen archeologische resten werden aangetast. Het doel van het proefsleuvenonderzoek was het verzamelen van voldoende betrouwbare gegevens ten aanzien van de inhoudelijke en fysieke kwaliteit van de locatie teneinde tot een waardestelling te kunnen komen van de door de geplande nieuwbouw bedreigde vindplaats. De noodzakelijke informatie diende met een minimum aan bodemingrepen verzameld te worden. Met het booronderzoek in de voormalige Begijnhofkapel diende inzicht verkregen te worden in de bodemopbouw en in de eventuele aanwezigheid van archeologische resten onder de vloer van de kapel.

De sloop van de huizen ten noorden en ten zuiden van de Coppelstockstraat is archeologisch begeleid. Bij de begeleiding zijn de bodemontsluitingen geïnspecteerd op het voorkomen van vondsten, grondsporen en structuren. Daarnaast zijn er 3 proefsleuven aangelegd. Een sleuf met een omvang van circa 14,5 bij 2 m is ten noorden van de Coppelstockstraat aangelegd. De sleuven 2 en 3 zijn ten zuiden van de Coppelstockstraat aangelegd en hebben een omvang van respectievelijk circa 15 bij 2 m en circa 17 bij 2 m. De gezamenlijke oppervlakte van de proefsleuven bedraagt circa 93 m². De sleuven zijn schavenderwijs aangelegd met een graafmachine met een gladde bak. In de proefsleuven is één vlak aangelegd, direct boven het grondwaterniveau op circa 95 tot 100 cm -Mv. In aanvulling op het proefsleuvenonderzoek zijn in de proefsleuven in het vlak 10 boringen gezet. Daarnaast zijn in de voormalige Begijnhofkapel nog 3 boringen gezet.

Bij de waardering is onderscheid gemaakt tussen het gedeelte ten noorden van de Coppelstockstraat en het gedeelte ten zuiden daarvan. Ter plaatse van de bouwlocatie ten noorden van de Coppelstockstraat zijn hoofdzakelijk enkele uitbraaksleuven die waarschijnlijk verband houden met tuinmuren en/of erfscheidingen uit de 15e-16e eeuw aangetroffen. Waarschijnlijk hebben op het terrein nooit huizen gestaan. In de oudere ophogingslagen zijn geen aanwijzingen

voor bewoning aangetroffen. Op basis van de geringe informatiewaarde en de beperkte gaafheid van de sporen wordt de vindplaats als niet behoudenswaardig aangemerkt.

Ter plaatse van de bouwlocatie ten zuiden van de Coppelstockstraat zijn de resten van de funderingen, een waterput en een beerbak uit de 15e-16e eeuw aangetroffen. De aangetroffen funderingen zijn over het algemeen goed geconserveerd en voldoende intact om een beeld te kunnen geven van de omvang, funderingswijze en de datering van de diverse gebouwen. De erfgerelateerde structuren zoals water- en beerputten zijn gaaf en goed geconserveerd. De aangetroffen archeologische resten bevinden zich, met uitzondering van de diepere sporen zoals water- en beerputten naar verwachting binnen 1 m -Mv. Bewoningsniveaus ouder dan de 15e-16e eeuw zijn niet aangetroffen. Naast een hoge gaafheid en conserveringsgraad is de informatiewaarde van de aangetroffen archeologische resten hoog. Derhalve wordt de vindplaats ten zuiden van de Coppelstockstraat als behoudenswaardig aangemerkt.

Onder de voormalige Begijnhofkapel bevinden zich mogelijk nog funderingsresten van structuren die in de kerk stonden. In principe zijn deze resten behoudenswaardig.

Aanbevolen wordt om de ontgravingswerkzaamheden ten noorden van de Coppelstockstraat onder archeologische begeleiding plaats (conform protocol opgraven) te laten vinden. Ten zuiden van de Coppelstockstraat dient ter plaatse van de geplande nieuwbouw een archeologische opgraving plaats te vinden. De ontgravingswerkzaamheden buiten deze nieuwbouw dienen onder archeologische

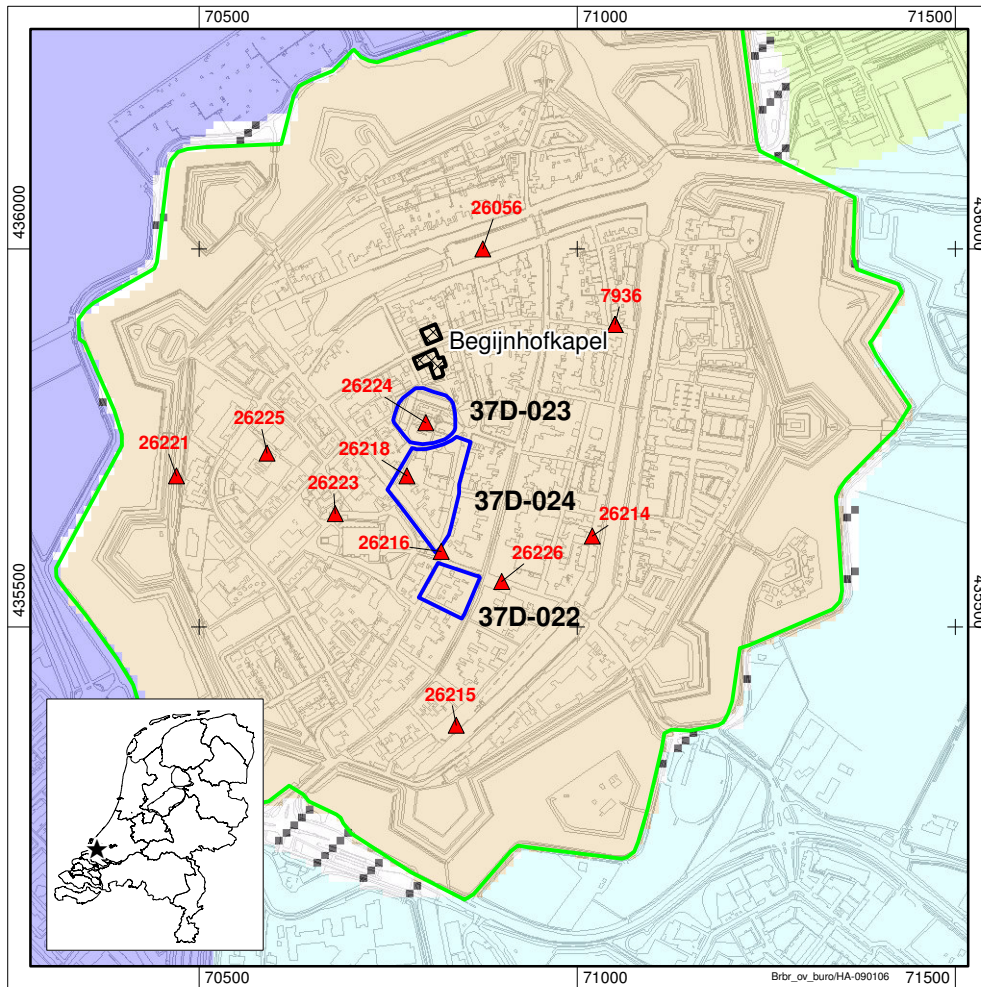
begeleiding (conform protocol opgraven) plaats te vinden. Daarnaast dienen de graafwerkzaamheden in de voormalige Begijnhofkapel onder archeologische begeleiding (conform protocol opgraven) plaats te vinden.

Archeologische perioden		gecalibreerde jaren
Nieuwe tijd		
		1500
Middeleeuwen	Laat	1050
	Vroeg	450
Romeinse tijd	Laat	270
	Midden	70 na Chr.
	Vroeg	12 voor Chr.
IJzertijd	Laat	250
	Midden	500
	Vroeg	800
Bronstijd	Laat	1100
	Midden	1800
	Vroeg	2000
Neolithicum	Laat	2850
	Midden	4200
	Vroeg	4900/5300
Mesolithicum	Laat	6450
	Midden	7100
	Vroeg	8800
Paleolithicum	Laat	35.000
	Midden	300.000
	Vroeg	

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

INHOUD

3	Samenvatting
7	1 Inleiding
7	1.1 Kader en doelstelling
8	1.2 Administratieve gegevens
9	2 Voorgaand onderzoek
13	3 Doel van het onderzoek
15	4 Methoden
17	5 Resultaten van het onderzoek
17	5.1 Geologie en bodem
19	5.2 Booronderzoek in de Begijnhofkapel
20	5.3 Archeologische begeleiding
20	5.4 Proefsleuvenonderzoek
20	5.4.1 Grondsporen
26	5.4.2 Vondsten
30	5.4.3 De vindplaats
35	6 Conclusies en aanbevelingen
35	6.1 Conclusies
40	6.2 Aanbevelingen
43	Literatuur
44	Gebruikte afkortingen
44	Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen
45	Bijlage 1: Sporenlijst
48	Bijlage 2: Vondstenlijst
52	Bijlage 3: Boorbeschrijvingen

Figuur 1. De ligging van het plangebied (gearceerd), ARCHIS-waarnemingen (rood) en monumenten (blauw en groen) op de CHS; inzet: ligging in Nederland (ster).

1

INLEIDING

1.1 Kader en doelstelling

In opdracht van ABB Ontwikkeling heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau van 29 oktober tot en met 2 november een archeologische begeleiding van de sloopwerkzaamheden en een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd in plangebied Begijnhofkapel aan de Coppelstockstraat in Brielle (gemeente Brielle; figuur 1). Daarnaast zijn in de voormalige Begijnhofkapel 3 boringen gezet.

Het betreft het vervolg op een eerdere fase van het inventariserend onderzoek dat bestond uit een bureauonderzoek met veldtoets (Jordanov, 2006). Op grond van de resultaten daarvan werd geconcludeerd dat er mogelijk belangrijke archeologische waarden aanwezig zijn in het plangebied. Naar aanleiding hiervan werd aanbevolen om de sloopwerkzaamheden onder archeologische begeleiding te laten plaatsvinden en een proefsleuvenonderzoek uit te voeren.

Voorafgaand aan de uitvoering van een proefsleuvenonderzoek is, conform de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA; <http://www.sikb.nl>), een Programma van Eisen (PvE) opgesteld (Rietkerk & Van Kempen, 2006). Bovendien is in aanvulling hierop een Nota van Inlichtingen (NvI) opgesteld (Van Kempen, 2007). Het PvE diende samen met de NvI als leidraad voor het onderzoek. Het proefsleuvenonderzoek en de archeologische begeleiding zijn uitgevoerd volgens de normen die gelden in de archeologische beroepsgroep c.q. de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie versie 3.1 (KNA).

Het doel van de archeologische begeleiding was tijdens de sloopwerkzaamheden inzicht verkrijgen in de aan- of afwezigheid van archeologische waarden. Bovendien moest erop toegezien worden dat geen archeologische resten werden aangetast. Het doel van het proefsleuvenonderzoek was het verzamelen van voldoende betrouwbare gegevens ten aanzien van de inhoudelijke en fysieke kwaliteit van de locatie (aard, ouderdom, omvang, gaafheid en conservering) teneinde tot een waardestelling te kunnen komen van de door de geplande nieuwbouw bedreigde vindplaats. De noodzakelijke informatie diende met een minimum aan bodemingrepen verzameld te worden. Met het booronderzoek in de voormalige Begijnhofkapel diende inzicht verkregen te worden in de bodemopbouw en in de eventuele aanwezigheid van archeologische resten. In hoofdstuk 3 zijn de specifieke onderzoeksvragen met betrekking tot deze aspecten uiteengezet.

Onderzoeksdocumentatie en vondstmateriaal zullen te zijner tijd worden overgedragen aan het depot van de provincie Zuid-Holland.

Zie tabel 1 voor de dateringen van de in dit rapport genoemde archeologische perioden.

1.2 Administratieve gegevens

Gemeente: Brielle

Plaats: Brielle

Plangebied: Begijnhofkapel (Coppelstockstraat 13, 19 en 20a-20c)

Centrumcoördinaten: 70.804/435.866

ARCHIS-vondstmeldingsnummers: 406027, 406029, 406030 & 406032.

ARCHIS-waarnemingsnummers: nog niet toegekend

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer/

CIS-code: 24700 (begeleiding) en 24701 (proefsleuven en boringen in de voormalige Begijnhofkapel)

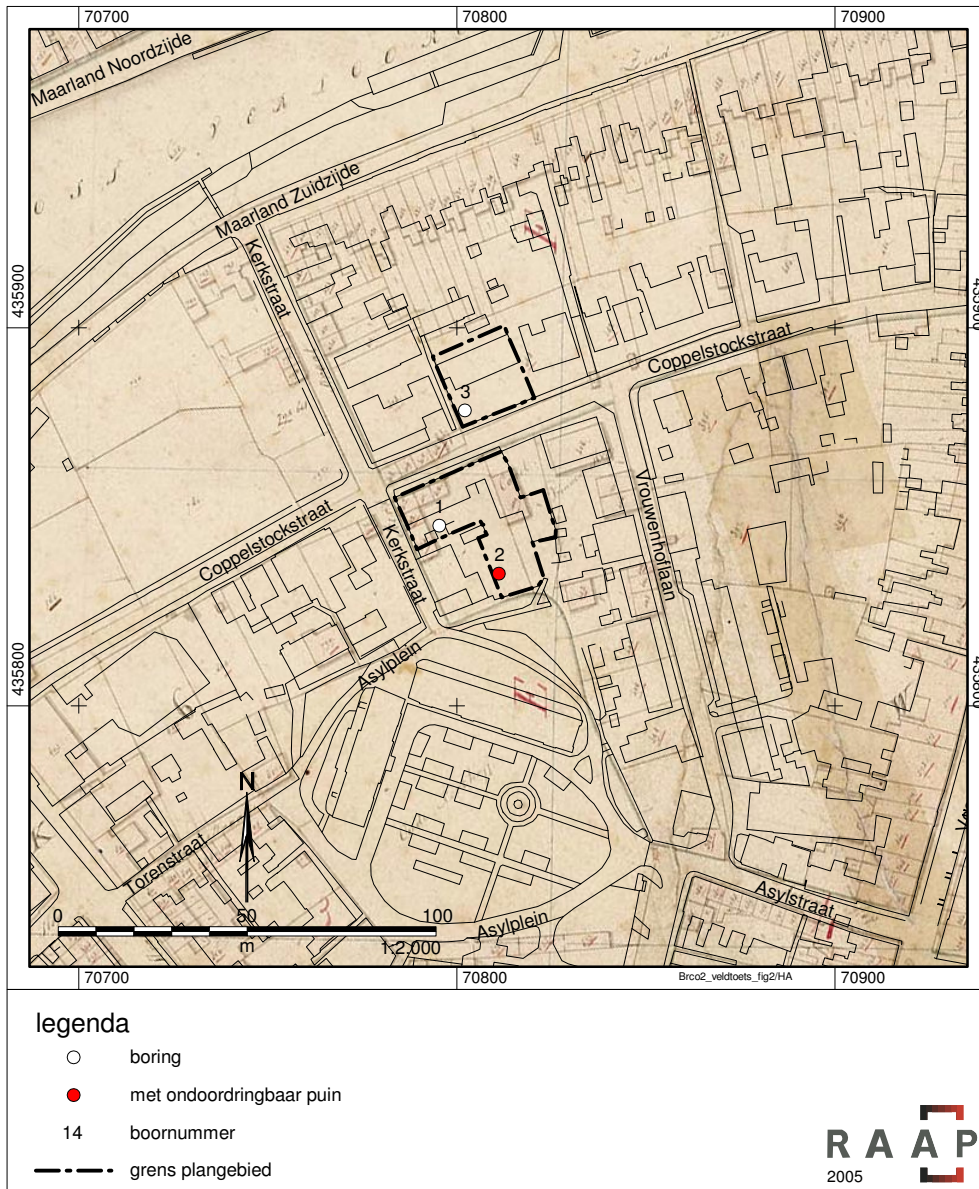
2

VOORGAAND ONDERZOEK

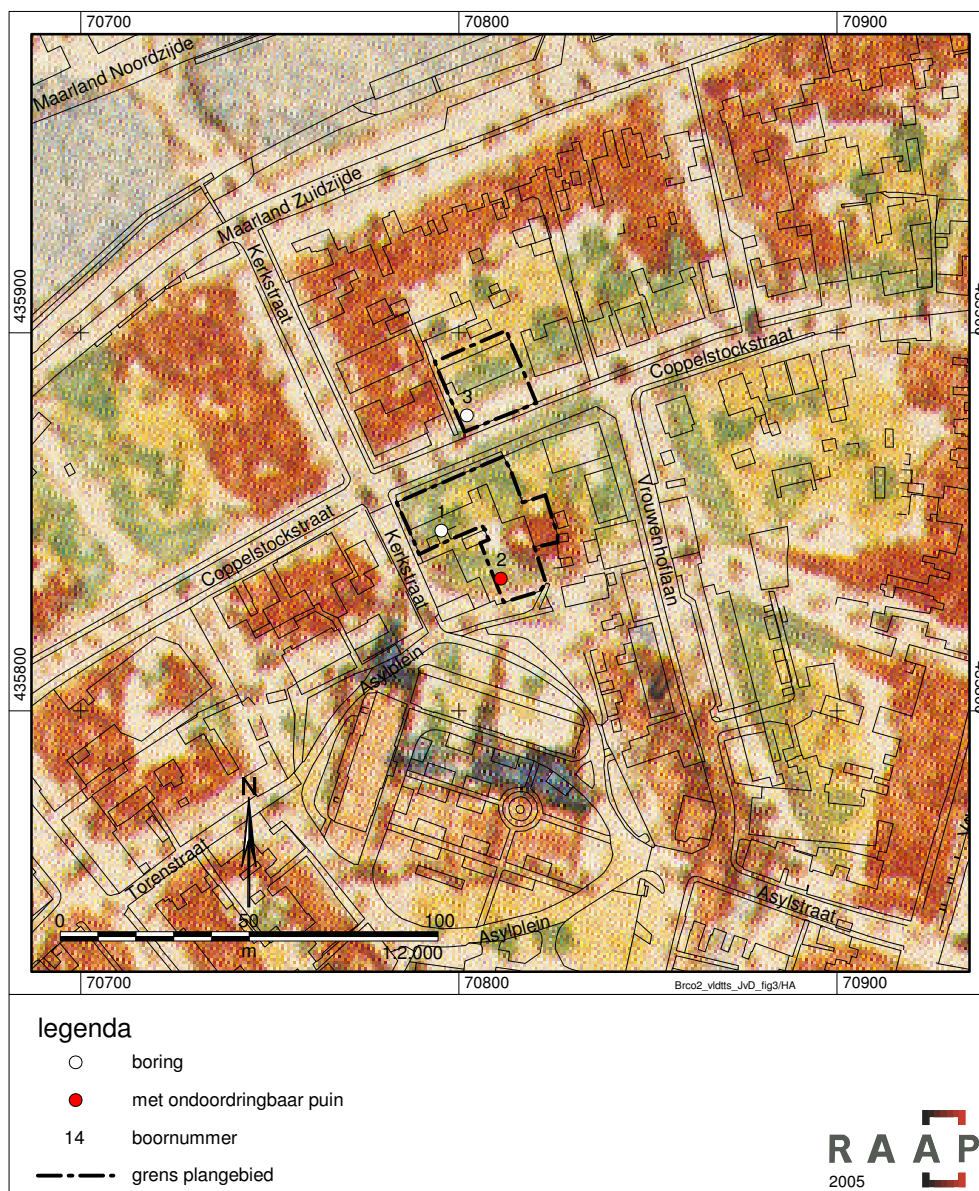
Eind 2005 heeft voor het plangebied een bureauonderzoek met veldtoets plaatsgevonden (Jordanov, 2006; figuur 2).

Uit het onderzoek bleek dat de bodem in het plangebied bestaat uit rietveen waarop tussen 2,90 en 2,45 m -Mv een pakket sterk siltige, lichtgrijze klei met zandlagen en matig siltig, lichtblauwgrijs zand met kleilagen ligt. Het betreft het Hollandveen Laagpakket behorende tot de formatie van Nieuwkoop (voorheen Hollandveen) dat wordt afgedekt door het Laagpakket van Walcheren (afzettingen van Duinkerke genoemd). Tussen circa 0,55 en 2,9 m -Mv bevindt zich een antropogeen pakket, bestaand uit uiterst siltige, bruingrijze klei met puin- en houtskoolspikkels, keramiekscherven, botfragmenten en fosfaatvlekken. Dit pakket is waarschijnlijk in de Late Middeleeuwen of Nieuwe tijd aangebracht. De bodem is in de bovenste 50 cm recentelijk verstoord. In een boring is op 1,16 m -Mv op een ondoordringbare puinlaag gestuit (figuur 2: boring 2). Waarschijnlijk betreft het funderingsresten of een concentratie slooppuin die verband houden met het Begijnhof. In boring 3 (aan de noordzijde van de Coppelstockstraat werden 2 keramiekscherven gevonden (figuur 2). Het betreft scherven roodbakend aardewerk daterend uit de Late Middeleeuwen (op 50-55 cm -Mv) en eind 17e-19e eeuw (220-225 cm -Mv). Dit duidt er mogelijk op dat de bodem ter plaatse van boring 3 in de loop van de 18e of 19e eeuw diep is omgezet. In de rest van het plangebied zijn mogelijk resten van bebouwing, water- en beerputten, (afval)kuilen, sloten en dergelijke uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd aanwezig.

Op basis van historisch kaartmateriaal en historische gegevens worden in het plangebied archeologische resten verwacht vanaf de 14e eeuw. Het betreft mogelijk resten van structuren en sporen die verband houden met het Begijnhof uit de 15e-16e eeuw (Don, 1992; Jordanov, 2006). Het Begijnhof stamt waarschijnlijk uit de 15e eeuw. In de stadsrekening over 1413-1414 wordt het hof voor het eerst vermeld en in 1416 is sprake van een bijdrage van stadswegen in bepaalde bouwkosten. De Coppelstockstraat, waar het plangebied Begijnhofkapel aan ligt, bevindt zich in het vroegere dorp Maarland. Het Begijnhof staat afgebeeld op de kaart van Brielle van Jacob van Deventer uit het 3e kwart van de 16e eeuw (figuur 3). Het Begijnhof werd vervangen tussen 1751 en 1755 door het tegenwoordig nog bestaande pand op de hoek van de Coppelstockstraat en de Vrouwenhoflaan, maar zou waarschijnlijk al na de reformatie in 1572 niet meer deze functie gehad hebben. Alleen de kapel uit omstreeks 1465 bleef behouden. De bebouwing op de hoek van de Kerkstraat

Figuur 2. Resultaten van de veldtoets geprojecteerd op de kadastrale minuut uit 1820 (Jordanov, 2006).

Figuur 3. Resultaten van de veldtoets en ligging plangebied geprojecteerd op de kaart van Jacob van Deventer uit het 3e kwart van de 16e eeuw (Jordanov, 2006).

en de Coppelstockstraat zoals afgebeeld op de kadastrale minuut uit 1820 (figuur 2) is niet weergegeven op de kaart van Jacob van Deventer (figuur 3). Deze bebouwing dateert daarom waarschijnlijk van na de 16e eeuw. Het is onduidelijk of deze bebouwing ook tot het Begijnhof behoorde. Het Begijnhof was de enige bebouwing aan de zuidkant van de Coppelstockstraat. Het deel van het plangebied ten noorden van de Coppelstockstraat staat als onbebouwd afgebeeld op de kaart van Jacob van Deventer. Uit het (bouw)historisch onderzoek naar de kapel blijkt dat het Begijnhof waarschijnlijk aan de noordoostzijde van de kapel, op de hoek van de huidige Coppelstockstraat en de Vrouwenhofstraat lag (Bloemink & Hemmes, 2006; Don, 1992). De kapel die in of rond 1465 was gebouwd, vormde mogelijk de westelijke begrenzing van het terrein. Deze aanname is gebaseerd op het feit dat de westmuur van de kapel een in oorsprong blinde muur (zonder vensters) was. Tevens bleek op basis van enkele gegraven proefputjes in de kapel dat 3 tot 4 baksteenlagen onder het huidige vloerniveau (betonvloer) de eerste versnijding van de fundering aanwezig is. Dit wijst erop dat de oorspronkelijke vloer van de kerk iets lager lag dan de huidige vloer, echter niet meer dan 20 cm dieper. Onder de vloer worden geen resten verwacht, afgezien van een mogelijke altaarfundering waarschijnlijk gelegen in het zuidelijke deel van de kapel. Ook worden er geen begravingen verwacht. Aan het Begijnhof was namelijk geen begraafrecht verbonden. De bejinnen werden begraven op het nabijgelegen kerkhof van de Sint-Pieterskerk. De bodem ter plaatse van de Begijnhofkapel zal daarom naar verwachting dezelfde opbouw kennen als buiten de kapel: een circa 2 tot 3 m dik antropogeen ophogingspakket (Jordanov, 2006).

3

DOEL VAN HET ONDERZOEK

Het doel van de archeologische begeleiding was tijdens de sloopwerkzaamheden inzicht verkrijgen in de aan- of afwezigheid van archeologische waarden (Rietkerk & Van Kempen, 2006; Van Kempen, 2007). Bovendien moest erop toegezien worden dat geen archeologische resten werden aangetast. Het doel van het proefsleuvenonderzoek was het verzamelen van voldoende betrouwbare gegevens ten aanzien van de inhoudelijke en fysieke kwaliteit van de locatie (aard, ouderdom, omvang, gaafheid en conservering) teneinde tot een waardestelling te kunnen komen van de door de geplande nieuwbouw bedreigde vindplaats. De noodzakelijke informatie diende met een minimum aan bodemingrepen verzameld te worden. Met het booronderzoek in de voormalige Begijnhofkapel diende inzicht verkregen te worden in de bodemopbouw en in de eventuele aanwezigheid van archeologische resten. Daarnaast diende door middel van het zetten van enkele boringen in het vlak van de proefsleuven, inzicht verkregen te worden in de aard van het tijdens het archeologisch vooronderzoek aangetroffen antropogene pakket. Onderzocht diende te worden of dit pakket een ophogingspakket (bijv. bestaande uit schone klei) betrof of dat hierin ook bewoningsniveaus aanwezig zijn (onder andere herkenbaar aan een vuile laag).

In het Programma van Eisen zijn algemene en meer specifieke onderzoeksvragen geformuleerd die door middel van de archeologische begeleiding en het proefsleuvenonderzoek beantwoord dienen te worden (Rietkerk & Van Kempen, 2006). Deze zijn hieronder, uitgesplitst per onderzoeksfase, weergegeven.

Vragen voor de archeologische begeleiding van de sloop:

1. Zijn tijdens de graafwerkzaamheden archeologische waarden of resten aangetroffen, die inzicht kunnen geven in de bewoningsgeschiedenis van het plangebied?
2. Wat is de exacte locatie van de archeologische resten?
3. Wat is de diepte (t.o.v. maaiveld) en/of de hoogte (t.o.v. NAP) van de archeologische resten?
4. Wat is de geologische context van de aangetroffen archeologische resten?
5. Wat is de aard, datering en kwaliteit van de aangetroffen archeologische resten?
6. Hoe kunnen de aangetroffen archeologische resten worden gewaardeerd?
7. Wat kan op basis van de resultaten van de archeologische begeleiding worden gezegd over de werkwijze tijdens het proefsleuvenonderzoek? Zijn aanpassingen nodig?

Onderzoeksvragen voor het
proefsleuvenonderzoek:

8. Zijn in het plangebied archeologische waarden aanwezig die (mogelijk) bedreigd worden door de geplande inrichting?
9. Zijn er aanwijzingen voor de aanwezigheid van resten van het Begijnhof?
10. Zijn er aanwijzingen voor de aanwezigheid van begravingen?
11. Zijn er aanwijzingen voor de aanwezigheid van bebouwing uit de Nieuwe tijd?
12. In welke mate is het plangebied verstoord ten gevolge van de ten tijde van het schrijven van het PvE nog bestaande bebouwing?
13. Wat is de diepte (t.o.v. maaiveld) en/of de hoogteligging (t.o.v. NAP) van de archeologische resten?
14. Hoe ziet de geologische/bodemkundige opbouw van het plangebied eruit?
15. Hoe ziet de opbouw van het antropogene pakket eruit?
16. Zijn in het plangebied archeologische grondsporen aanwezig?
17. Wat is de aard, datering en conserveringstoestand van deze grondsporen?
18. Welke materiaalcategorieën zijn aanwezig, wat is de vondstdichtheid en hoe is de conserveringstoestand?
19. Is er sprake van een behoudenswaardige vindplaats?
20. Is in het plangebied vervolgonderzoek noodzakelijk en welke methoden zouden hierbij kunnen worden ingezet?

4

METHODEN

Archeologische begeleiding

De sloop van de huizen ten noorden en ten zuiden van de Coppelstockstraat is archeologisch begeleid. Bij de begeleiding zijn de bodemontsluitingen geïnspecteerd op het voorkomen van vondsten, grondsporen en structuren. Slechts bij de sloop van de huizen aan de zuidzijde van de Coppelstockstraat is een archeologisch spoor (fundering; spoor 33) waargenomen. Dit spoor is gedocumenteerd, ingemeten, gefotografeerd en getekend. Tevens zijn bij de archeologische begeleiding van de sloop ten noorden van de Coppelstockstraat vondsten verzameld (vondstnummer 40). De tijdens de archeologische begeleiding aangetroffen vondsten en het spoor zijn in een doorlopende reeks met de vondsten van het proefsleuven- en booronderzoek genummerd (bijlagen 1 en 2).

Proefsleuvenonderzoek

In totaal zijn 3 proefsleuven aangelegd. Een sleuf met een omvang van circa 14,5 bij 2 m is ten noorden van de Coppelstockstraat aangelegd (sleuf 1). De sleuven 2 en 3 zijn ten zuiden van de Coppelstockstraat aangelegd en hebben een omvang van respectievelijk circa 15 bij 2 m en circa 17 bij 2 m. De gezamenlijke oppervlakte van de proefsleuven bedraagt circa 93 m². De proefsleuven zijn, met uitzondering van proefsleuf 1 conform het PvE en de bijbehorende Nota van Inlichtingen aangelegd. Proefsleuf 1, is op een afstand van 7 m vanaf de Coppelstockstraat aangelegd in plaats van op een afstand van 10 m. De sleuf is zo geplaatst dat zij direct voor (ten zuiden van) de voorgevel van de voormalige woningen kwam te liggen, maar nog wel binnen de bouwlocatie van het appartementencomplex. Verwacht werd dat de bodem hier minder zou zijn verstoord dan ter plaatse van de voormalige woningen.

De sleuven zijn schavenderwijs aangelegd met een graafmachine met een gladde bak. In de proefsleuven is in tegenstelling tot de bij het PvE horende Nota van Inlichtingen één vlak aangelegd, direct boven het grondwaterniveau op circa 95 tot 100 cm -Mv. Volgens de Nota van Inlichten had in de sleuven op circa 55 cm -Mv het eerste vlak aangelegd moeten worden. Op die diepte bevonden zich echter geen sporen of structuren. De eerste sporen kwamen vlak boven het grondwater-niveau op circa 95 cm -Mv tevoorschijn. Ten zuiden van de Coppelstockstraat bestond gemiddeld de bovenste 50 cm van de bodem uit (recentelijk) geroerde grond. Afgezien van puin- en ophogingslagen en enkele vloeren en funderingen, zijn de eerste grondsporen ook hier eveneens vlak boven het grondwaterniveau aangetroffen. De vlakken zijn getekend op schaal 1:50. Hierbij is gebruik gemaakt

van een lokaal meetsysteem dat door een extern landmeetkundig bureau is ingemeten in het Rijksdriehoeksnet en waarvan de hoogten ten opzichte van NAP zijn vastgesteld met behulp van GPS. De hoogte van de aangelegde vlakken, profielen en van de grondsporen is met behulp van een waterpasinstrument ingemeten ten opzichte van NAP aan de hand van dit meetsysteem. De vlakken en het stort zijn onderzocht met behulp van een metaaldetector.

In alle proefsleuven is een lengteprofiel bestudeerd en geïnterpreteerd. In proefsleuf 1 was dat het zuidprofiel (vlak 103), in proefsleuf 2 het oostprofiel (vlak 102) en in proefsleuf 3 het zuidprofiel (vlak 103). Hiertoe zijn de volledige profielen getekend (schaal 1:20) en gefotografeerd. De (grond)sporen en bodemlagen die in de vlakken en profielen zijn waargenomen, zijn in een reeks genummerd (sporen 1 t/m 69: bijlage 1). Recente verstoringen hebben het spoornummer 999 gekregen. Daarnaast bleken ook de sporen 10 en 54 recente verstoringen te zijn. De grondsporen zijn in verband met de beperkingen aan de graafdiepte (tot het grondwaterniveau) niet gecoupeerd. Van enkele (grond)sporen is (onder andere met de guts) de diepte/onderzijde bepaald.

In totaal zijn 44 vondstnummers uitgegeven (bijlage 2). De vondstnummers 11 en 20 zijn vervallen. Daarnaast is voor de vondsten van het algemene stort vondstnummer 999 uitgegeven en voor de vondsten van het stort van de proefsleuven 2 en 3 respectievelijk vondstnummer 2999 en 3999. Vlakvondsten zijn per vak van 5 bij 2 m verzameld. Er zijn geen monsters genomen.

Booronderzoek

In aanvulling op het proefsleuvenonderzoek zijn vanuit het vlak in de proefsleuven 10 boringen gezet (bijlage 3: boringen 4 t/m 13). In proefsleuf 1 zijn 3 boringen gezet (bijlage 3: boringen 4, 5 en 6). Tevens is nabij het noordoostelijke einde van de proefsleuf een boring naast de sleuf gezet (boring 7). In zowel proefsleuf 2 als in proefsleuf 3 zijn 3 boringen gezet (respectievelijk boringen 8 t/m 10 en 11 t/m 13). In de voormalige Begijnhofkapel zijn 3 boringen gezet om inzicht te krijgen in de bodemopbouw en in de eventuele aanwezigheid van archeologische resten (bijlage 3: boringen 1, 2 en 3). Om de boringen mogelijk te maken, zijn door de opdrachtgever gaten in de betonvloer aangebracht.

De boringen in de proefsleuven en in de voormalige Begijnhofkapel zijn gezet met een Edelmanboor met een diameter van 7 cm en een gutsboor met een diameter van 3 cm. De boringen zijn conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie Instituut, 1989) beschreven en met meetlinten ingemeten. Het opgeboorde materiaal is in het veld gecontroleerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren (zoals houtskool, aardewerk, metaal, puin, bot, verbrande leem en fosfaatvlekken). De boringen in zowel de voormalige Begijnhofkapel als de proefsleuven zijn in een doorlopende reeks genummerd. De vondsten die bij het booronderzoek zijn aangetroffen, zijn in een doorlopende reeks met de vondsten van de archeologische begeleiding en het proefsleuvenonderzoek genummerd (bijlagen 1 en 2).

5

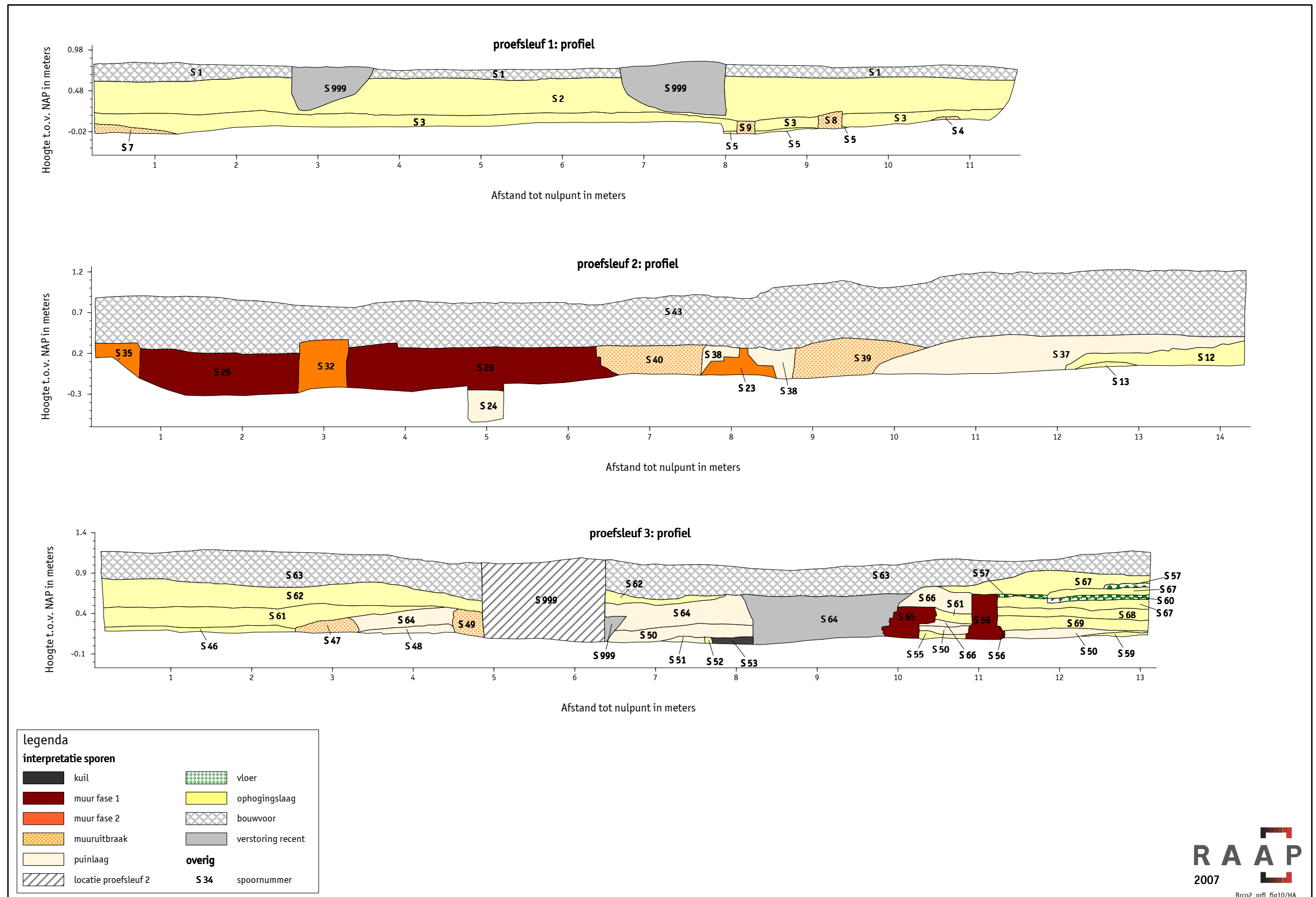
RESULTATEN VAN HET ONDERZOEK

5.1 Geologie en bodem

In de beschrijving van de bodemopbouw wordt onderscheid gemaakt tussen het gedeelte ten noorden van de Coppelstockstraat en het gedeelte ten zuiden daarvan. De bodemopbouw wordt beschreven aan de hand van de lengteprofielen van de sleuven en de in en naast de sleuven geplaatste boringen (figuur 4 en bijlage 3).

Ten noorden van de Coppelstockstraat (proefsleuf 1) kan de bodem vanaf het maaiveld globaal als volgt worden beschreven:

- 0 tot 20 cm -Mv: donkerbruin tot donkerbruingrijs, sterk humeus, sterk siltig zand met een enkel fragment bouwpuin (spoor 1). Dit is de recente bouwvoor.
- 20 - 80 cm -Mv: bruin tot donkerbruingrijze, matig humeuze, matig tot sterk zandige klei met fragmenten puin. Deze laag kan geïnterpreteerd worden als ophogingslaag. Op basis van de in deze laag aanwezige keramiekscherven zal deze tussen de 17e en 19e eeuw ontstaan zijn (spoor 2; vondstnummers 1, 6 en 7).
- 80 - gemiddeld 180 cm -Mv: zwak tot sterk zandige en/of uiterst siltige grijs tot donkergrijze klei of uiterst siltig zeer fijn, grijs tot donkergrijs zand met schelpfragmenten, fosfaatvlekken en enkele fragmenten puin. Dit ophogingspakket kan op basis van de in deze laag aanwezige keramiekscherven in de 15e-16e eeuw gedateerd worden (sporen 3 en 5; vondstnummers 2, 4 en 5).
- Gemiddeld 180 - 240 cm -Mv: zwak zandige groengrijze tot donkergrijze klei tot uiterst siltig zand, groengrijs en/of (donker)grijs met weinig plantenresten, enkel fragment puin, zandbrokken, matig humeus en met enkele humus en kleilagen. Deze laag is geïnterpreteerd als ophogingslaag. Op basis van een hierin aanwezige keramiekscherf zal deze laag in de 14e-15e eeuw zijn ontstaan (boring 7).
- Gemiddeld 240 tot 375 cm -Mv: sterk siltige lichtgrijze klei en sterk siltig grijs tot donkergrijs zeer fijn zand met klei- en/of zandlagen, detrituslagen en een spoor plantenresten. Dit pakket kan geïnterpreteerd worden als het Laagpakket van Walcheren.
- > 375 cm -Mv: uit het voorgaande onderzoek (Jordanov, 2006) bleek dat zich onder het Laagpakket van Walcheren zwak kleiig rietveen bevindt. Dit veen betreft het Hollandveen Laagpakket, behorende tot de Formatie van Nieuwkoop.

Figuur 4. Profielenoverzicht.

Ten zuiden van de Coppelstockstraat (proefsleuven 2 en 3) kan de bodem vanaf het maaiveld globaal als volgt worden beschreven:

- 0 tot 50 cm -Mv: donkerbruingrijze sterk zandige klei, bruin gevlekt met veel puin en wortels (sporen 43 en 63). Het betreft een verstoord pakket dat ontstaan is bij de aanleg en sloop van de woningen uit de jaren 50 van de 20e eeuw. Lokaal zijn in dit pakket enkele funderingen uit de 15e-16e eeuw op een hoger niveau bewaard gebleven.
- 50 cm -Mv tot gemiddeld 94 cm -Mv: heterogeen pakket bestaande uit ophogings- dan wel puinlagen. Dit pakket is ontstaan tijdens de bouw, het gebruik en de sloop van de gebouwen waarvan in de proefsleuven de funderingen zijn aangetroffen. Dit pakket dateert uit de 15e-16e eeuw.
- Gemiddeld 94 cm tot 145 cm -Mv: zwak tot sterk zandige en sterk siltige lichtbruin- tot donkerbruingrijze klei, zwak humeus met zandbrokken, humusvlekken, fosfaat vlekken, spikkels houtskool en weinig tot veel fragmenten puin (sporen 12, 20, 24, 34, 46, 51, 52, 55 en 59). Op basis van de keramiekscherven in dit ophogingspakket kan het in de 14e-16e eeuw gedateerd worden. Waarschijnlijk is bij de ophoging gebruik gemaakt van afval van elders uit de stad.
- Gemiddeld 145 tot 233 cm -Mv: zwak tot sterk siltige, grijze tot blauwgrijze klei en/of sterk tot uiterst siltig, zeer fijn grijs tot bruingrijs zand met kleibrokken, kleilagen, plantenresten, veenbrokken, detrituslagen, humusvlekken en een enkel puinfragment. Het betreft een over het algemeen vrij schoon ophogingspakket.
- Gemiddeld 233 tot 455 cm -Mv: sterk tot uiterst siltige lichtgrijze tot blauwgrijze klei en/of sterk tot uiterst siltig, matig tot

zeer fijn zand met dunne klei en/of dikke zandlagen en plantenresten. Dit pakket kan geïnterpreteerd worden als het Laagpakket van Walcheren.

- > 455 cm -Mv: uit het voorgaande onderzoek (Jordanov, 2006) bleek dat zich onder het Laagpakket van Walcheren zwak kleilig rietveen bevindt. Dit veen betreft het Hollandveen Laagpakket, behorende tot de Formatie van Nieuwkoop.

5.2 Booronderzoek in de Begijnhofkapel

In de kapel zijn 3 boringen gezet (kaarbijlage 1 en bijlage 3: boringen 1, 2 en 3). In alle boringen bevond zich onder de betonnen vloer van de kapel een ophogingspakket uit de Late Middeleeuwen en de Nieuwe tijd. Het pakket is gelaagd: meer en minder zandige klei en zeer humeuze, slappe klei, mestlaagjes en fosfaat, veel mortel en brokjes rood baksteenpuin alsmede botfragmenten. Twee scherven zijn geborgen uit de kleiige ophogingslagen (op ca 90 en ca 70 cm -Mv; bijlage 2 respectievelijk vondstnummers 42 en 43). Beide scherven dateren uit de Late Middeleeuwen (14e-15e eeuw). In het ophogingspakket komt tot circa 85 cm -Mv kachelslik voor. Dit duidt er mogelijk op dat de bodem onder de kapel in de 19e-20e eeuw tot op deze diepte plaatselijk geroerd is. In boring 1 is op 25 cm -Mv direct onder de betonvloer een botfragment gevonden. Dit fragment kan niet met zekerheid gedetermineerd worden, mogelijk betreft het menselijk bot.

In alle boringen is gestuit op een ondoordringbare puinlaag. Aan de zuidkant van de kapel was dat op circa 50 cm -Mv (boring 1), in het centrale deel op circa 145 cm -Mv (boring 2) en in het noordelijke deel op circa 190 cm

-Mv (boring 3). In het laatste geval gaat het mogelijk om de fundering van de tegenwoordig nog aanwezige noordmuur van de kapel. Het is onduidelijk waaruit de ondoordringbare laag in de overige 2 boringen bestaat. Vermoedelijk betreft het bakstenen funderingen. Mogelijk gaat het om funderingen van structuren die in de kapel stonden. Het ondoordringbare puin in boring 1 houdt mogelijk verband met een altaarfundering. Het is ook mogelijk dat het ondoordringbare puin los puin betreft dat zich in het ophogingspakket bevindt.

5.3 Archeologische begeleiding

Tijdens de archeologische begeleiding van de sloopwerkzaamheden ten noorden van de Coppelstockstraat zijn geen (grond)sporen aangetroffen. Wel zijn enkele keramiëscherven die uit de 17e-19e eeuw dateren verzameld (bijlage 2: vondstnummer 40). Ten zuiden van de Coppelstockstraat is bij de archeologische begeleiding de bovenzijde van één fundering waargenomen (spoor 33). De top van deze fundering bevond zich op circa 10 cm -Mv. Deze fundering en de vondsten zullen bij de beschrijving van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek worden behandeld.

5.4 Proefsleuvenonderzoek

5.4.1 Grondsporen

Proefsleuf 1 (ten noorden van de Coppelstockstraat)

In proefsleuf 1 zijn naast de genoemde ophogingslagen enkele sporen waargenomen (bijlage 1 en kaartbijlage 1). Het betreft een ovale kuil waarvan de vulling bestaat uit donkerbruingrijze, matig zandige klei met veel fragmenten baksteenpuin (spoor 6; vondstnummer 8). Op basis van de

keramiëscherven kan deze kuil in de 15e-16e eeuw gedateerd worden. In deze kuil bevond zich een fragment rode baksteen (?x11x6 cm). De overige sporen in proefsleuf 1 betreffen uitbraaksleuven en/of puinconcentraties (sporen 4, 7, 8 en 9). De sporen 4 en 7 zijn zuidoost-noordwest, haaks op de Coppelstockstraat georiënteerd. De sporen liggen op circa 13 m afstand van elkaar. Gezien de relatief grote afstand van proefsleuf 1 tot de straat (circa 7,5 m) en de ligging van de beide uitbraaksleuven aan de beide uiteinden van de sleuf is het waarschijnlijk dat zij verband houden met voormalige erfscheidingsstructuren of tuinmuren. Spoor 4 betreft waarschijnlijk een uitbraaksleuf van een muur. In de vulling van spoor 4 bevonden zich rode bakstenen van ?x10x6,5 cm en roze en oranje bakstenen van ?x9,5x4,5 cm. Deze bakstenen dateren waarschijnlijk uit de 15e of 16e eeuw.

Gezien de breedte van minimaal 140 cm is het onwaarschijnlijk dat spoor 7 een uitbraaksleuf is. Het is waarschijnlijker dat het een met puin gevulde sloot of depressie betreft. In de puinlaag bevonden zich stukjes leisteen, brokjes mortel, plavuisfragmenten en fragmenten van rode (?x7,5x5 cm) en gele (?x9,5x4 cm) bakstenen. De sporen 4 en 7 worden afgedekt door een ophogingslaag die op grond van de daarin aanwezige keramiëscherven in de 15e-16e eeuw gedateerd kan worden (spoor 3).

Het is onduidelijk of de sporen 8 en 9 als uitbraaksleuven of als puinconcentratie moeten worden aangemerkt. Waarschijnlijk betreft het puinconcentraties die deel uitmaken van de ophogingslaag uit de 15e-16e eeuw (spoor 3).

Proefsleuven 2 en 3 (ten zuiden van de Coppelstockstraat)

Kuilen

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn 4 kuilen aangetroffen (kaartbijlage 1: sporen 17, 18, 19 en 53). De sporen 17, 18 en 19 zijn rond of ovaal van vorm en hebben een vulling van donkergrijsbruine tot donkerblauwgrijze, matig siltige klei met weinig tot veel fragmenten baksteenpuin. De sporen 17 en 18 kunnen op basis van de daarin aanwezige keramiek in de 15e-16e eeuw gedateerd worden. Het aardewerk in spoor 19 dateert uit de 14e-16e eeuw. Spoor 53 betreft een rechthoekige kuil die aan de zuidwestzijde door een recente verstoring (spoor 54) is aangesneden. De vulling van de kuil bestaat uit sterk zandige

donkergrijze klei met fosfaatvlekken, puinfragmenten en houtskoolspikkels. Deze kuil dateert waarschijnlijk uit de 15e-16e eeuw.

Aardewerkconcentratie

In proefsleuf 2 bevond zich tegen een fundering (spoor 26) een halfronde aardewerkconcentratie (spoor 25). Deze aardewerkconcentratie is onderdeel van de puinlaag spoor 24 die bestaat uit donkergrijsbruine, sterk zandige humeuze klei met fragmenten puin. De aardewerkconcentratie bestond hoofdzakelijk uit scherven grijsbakkend aardewerk uit de 14e-15e eeuw behorende tot één kan.

Funderingen en uitbraaksleuven

Ten zuiden van de Coppelstockstraat zijn 5 restanten van funderingen (sporen 23, 26,

Figuur 5. Zijaanzicht en onderzijde van spoor 26 vanuit het westen gezien.

33, 35, 56 en 65) en diverse uitbraaksleuven aangetroffen (sporen 14, 16, 22, 40 en 47). De funderingen zijn allemaal georiënteerd op de Kerkstraat of de Coppelstockstraat. Dat wil zeggen dat ze haaks, dan wel parallel aan een van beide straten liggen. Een uitzondering hierop vormt de uitbraaksleuf spoor 47. Deze heeft een zuidwest-noordoost oriëntatie. Mogelijk betreft het daarom geen muuruitbraak, maar een puinrijker deel van de naastgelegen puinlaag (spoor 48). De keramiekscherven uit beide sporen dateren uit de 14e-15e eeuw.

De diverse bakstenen funderingen kunnen onderscheiden worden op grond van het gebruikte baksteenformaat. De sporen 26, 56 en 65 zijn opgetrokken uit rode bakstenen van respectievelijk 26x12x5,5 cm, 25x12x5,5 cm en 24x?x5 cm. De overige funderingen (sporen 23/36, 33 en 35) zijn opgetrokken uit rode en gele bakstenen van 18x10x4,5 cm, ?x8x4,5 m, 22x10x4,5 cm en ?x12x4 cm. In de naastgelegen voormalige Begijnhofkapel worden bakstenen van circa 19/20x9,5/10x4,5/5 omstreeks 1460 gedateerd (Bloemink & Hemmes, 2006). Bij een onderzoek van BOOR ten noordwesten van het plangebied in 2002 werden bakstenen van het formaat 24/25x11x5/6 cm in het 2e kwart van de 15e en het begin van de 16e eeuw gedateerd (Carmiggelt & Burnier, 2004). Bakstenen van het formaat 18x8,5x? en 18x9x4,5 cm worden vanaf de 2e helft van de 16e eeuw gedateerd. De eerste groep funderingen kan daarom mogelijk in de 15e- eerste helft 16e eeuw geplaatst worden. De tweede groep komt qua formaat meer overeen met die uit de Begijnhofkapel en kan daarmee uit de tweede helft van de 15e of 16e eeuw (of later) dateren. Opgemerkt moet worden dat het dateren op basis van baksteenformaat geen nauwkeurige datering oplevert. Dat er een verschil in datering

tussen beide funderingsgroepen bestaat, blijkt ook uit de opbouw van de funderingen en hun onderlinge relatie. De eerste groep funderingen bestaat uit strak in onregelmatig verband gemetselde funderingen. Bij spoor 26 werd de onderzijde van de fundering vastgesteld op 1 m -Mv (27 cm -NAP; figuur 5). Spoor 26 was nog tot op 22 cm +NAP (circa 50 cm -Mv) bewaard gebleven. Bij de 2e groep funderingen, althans voor wat de sporen 23 (spoor 22; uitbraak) en 33 betreft, zijn de funderingen slordig gemetseld en doorgaans gefundeerd op een puinlaag (figuur 6). Bij spoor 33 bevond zich tussen de puinlaag en de fundering een laag van zonder mortel gestapelde hergebruikte bakstenen (?x14x5,5 cm). In deze puinlaag bevonden zich enkele aardewerkscherven die uit de 15e-16e eeuw dateren (vondstnummer 26). De basis van de puinlaag bevond zich op 7 cm +NAP. De top van spoor 33 bevond zich op 76 cm +NAP (circa 10 cm -Mv).

De sporen 33 en 35 waren koud tegen spoor 26 gemetseld (figuur 7). In beide gevallen is dit mogelijk gebeurd op een plaats waar zich tegen spoor 26 een steunbeer bevond. Bij spoor 35 was dit vanwege de beperkte ruimte in de sleuf niet vast te stellen. Spoor 33 stond zowel koud tegen de steunbeer (spoor 32) als tegen spoor 26 aan. Mogelijk was ook de fundering die bestaat uit de sporen 22, 23 en 36 (koud?) tegen spoor 26 gebouwd. Dit kon tijdens het onderhavige onderzoek niet vastgesteld worden. Wel bleek uit het profiel dat de fundering met spoornummer 26 naar het zuiden toe, tot aan de fundering met de spoornummers 22, 23 en 36, uitgebroken was (spoor 40).

In het zuidelijke deel van proefsleuf 2 zijn nog 2, circa 50 tot 60 cm brede zuidwest-noordoost georiënteerde uitbraaksleuven aangetroffen (sporen 14 en 16). Het is onduidelijk tot welke

Figuur 6. Spoor (fundering) 33 gezien vanuit het noorden.

structuur deze behoren. Spoor 16 is mogelijk het verlengde van de in het zuidprofiel van sleuf 3 aangetroffen fundering (spoor 65). Deze fundering staat haaks op spoor 56 (figuur 8). Een verband tussen de beide laatstgenoemde funderingen kon niet worden vastgesteld maar kan op basis van het overeenkomende baksteenformaat wel worden vermoed (respectievelijk 25x12x5,5 cm en 24x?x5 cm).

Uit de onderlinge relatie tussen de funderingen kan verondersteld worden dat de aangetroffen funderingen tot ten minste 3 gebouwen (huizen) behoren. Het eerste huis is dat waarvan spoor 26 de fundering van westgevel vormt. Het 2e huis is dat waarvan spoor 56 mogelijk de fundering van de oostgevel vormt (figuur

9). Het is echter niet ondenkbaar dat dit huis langer was, getuige de fundering spoor 65 en uitbraaksleuf spoor 16. Mogelijk was de haaks op deze laatste uitbraaksleuf gelegen uitbraaksleuf spoor 49 een restant van de achtergevel van het huis. Deze uitbraaksleuf heeft opmerkelijk genoeg dezelfde oriëntatie als de westgevel van het 'eerste huis' (spoor 26) en ligt bovendien in het verlengde daarvan. Het 3e huis is dat waarvan spoor 33 de fundering van de zuidgevel, spoor 35 de fundering van de noordgevel en spoor 26 de fundering van de oostgevel vormt. Dit huis is jonger dan het huis waarvan spoor 26 de fundering van de westgevel vormt. Op basis van het baksteenformaat en de tijdens het proefsleuvenonderzoek aangetroffen

Figuur 7. De sporen (funderingen) 33, 32 en 26 vanuit het westen gezien.

keramiëkscherven kunnen de huizen niet nader dan in de 15e-16e eeuw gedateerd worden. Uit de projectie van sporen op de kadastrale minuut uit circa 1832 blijkt dat enkele funderingen overeen komen met op deze kaart zichtbare muren (figuur 10). Dit duidt erop dat de op de kadastrale minuut zichtbare gebouwen waarschijnlijk in oorsprong terug gaan op de 15e-16e eeuw. Sporen uit de 17e eeuw tot 19e eeuw zijn niet aangetroffen, deze zijn waarschijnlijk bij de bouw van de huizen in de jaren 50 van de 20e eeuw vergraven. Slechts van het stort van proefsleuf 2 zijn enkele scherven uit de 17e-18e eeuw aangetroffen (bijlage 2: vondstnummer 10). Uit de projectie van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek op de kadastrale

minuut blijkt bovendien dat de voorzijde van de aangetroffen gebouwen zich nog onder de stoep en/of het wegdek van de Kerkstraat en de Coppelstockstraat bevinden (figuur 10).

Vloer

In het zuidwestelijke einde van proefsleuf 3 zijn vloerrestanten gevonden (figuur 9). Vastgesteld kon worden dat de vloer minstens 2 maal is opgehoogd. De onderste vloer (spoor 60) ligt circa 24 cm lager dan de bovenste vloer (spoor 57). De top van de vloeren bevindt zich op respectievelijk 64 cm en 40 cm +NAP. Beide vloeren zijn opgebouwd uit rode ongeglazuurde plavuizen van 23x22,5x3,5 cm. De vloeren grenzen aan spoor 56. Zowel de fundering als de vloer behoorde tot een huis dat mogelijk in

Figuur 8. Spoor (fundering) 65 vanuit het noorden gezien.

het 2e kwart van de 15e of het begin van de 16e eeuw gedateerd wordt.

Waterput

In het zuidelijke deel van proefsleuf 2 zijn de bakstenen funderingen van een recente put aangetroffen (spoor 10). De top van deze put lag op circa 24 cm -Mv. In het oostelijke deel van proefsleuf 3 is een ronde kuil aangetroffen die als waterput geïnterpreteerd is (kaartbijlage 1: spoor 44). De top van deze put ligt op 21 cm +NAP. De bodem van de put bevindt zich op 70 cm beneden het opgravingsvlak (49 cm -NAP). De vulling van de put bestond uit zwak zandige donkerbruingrijze humeuze klei met schelpresten, puinfragmenten, een botfragment en keramiekscherven. De keramiekscherven

dateren uit de 15e-16e eeuw (bijlage 2: vondstnummer 30).

Beerbak

In het noordelijke deel van proefsleuf 2 is een beerbak aangetroffen (sporen 27 t/m 31, 41 en 42). Deze bak was in de hoek tussen 2 funderingen aangelegd (de sporen 29 en 33). De funderingen vormden de noordelijke en oostelijke begrenzing van de bak. De westelijke en zuidelijke begrenzing van de bak werd gevormd door houten planken (sporen 27 en 28). Deze planken werden aan de binnenzijde door houten palen op hun plek gehouden (sporen 29, 31, 41 en 42). De (top van de) vulling van de beerbak bestond uit donkergrijsbruine, sterk zandige klei met

Figuur 9. Fundering (spoor 56) met op de achtergrond twee vloeren (sporen 57 en 60) vanuit het oosten gezien.

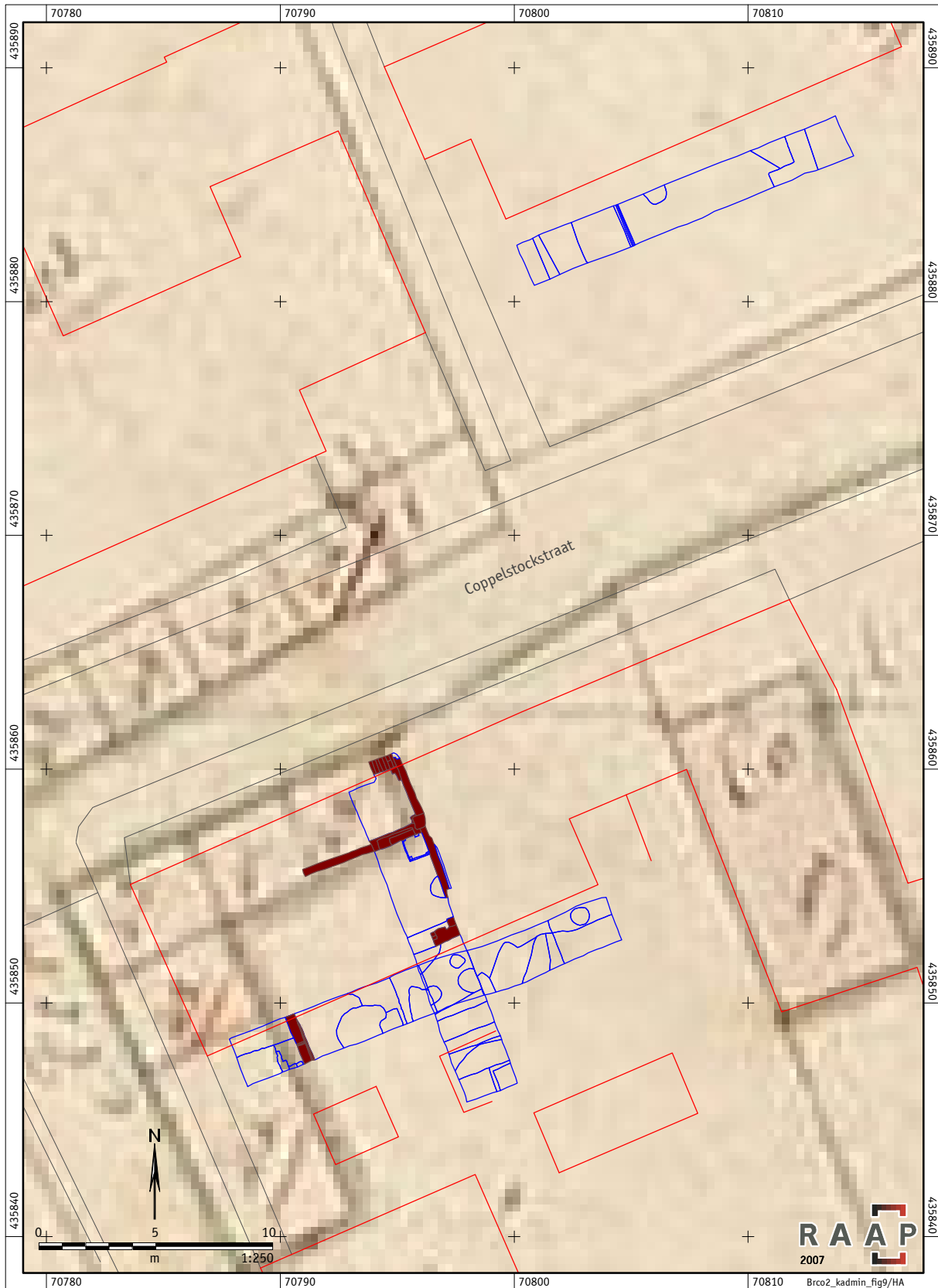
donkerbruine vlekken en puinfragmenten (spoor 30). De beerbak is dus gerelateerd aan het huis ten noorden ervan; spoor 33 vormt de fundering van de zuidgevel van dit huis. In de vulling van de beerbak is een scherf gevonden. Het betreft een scherf grijsbakkend aardewerk uit de 14e-15e eeuw (vondstnummer 24).

5.4.2 Vondsten

Aardewerk

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn 272 fragmenten aardewerk aangetroffen. Het gaat om 65 fragmenten grijsbakkend aardewerk (23,9%), 170 fragmenten roodbakkend aardewerk (62,5%), 7 fragmenten witbakkend aardewerk (2,6%), 20 fragmenten steengoed

(7,4%), 3 fragmenten faience (1,1%), 3 fragmenten industrieel witbakkend (1,1%), 1 fragment porselein (0,4%), 2 fragmenten Werra-aardewerk (0,7%) en 1 fragment pijpaaarde (0,4%). Op basis van de aard van de keramiekfragmenten was het doorgaans niet mogelijk om deze nauwkeuriger dan op 2 of 3 eeuwen te dateren. Daar aardewerk uit oudere perioden uit de Late Middeleeuwen (12e-13e eeuw) of met een datering uit de 13e-14e eeuw ontbreekt, zoals scherven Andenne-, Pingsdorf-, Paffrath-, kogelpotaardewerk, mag aangenomen worden dat het merendeel van de keramiekscherven die in de 14e-15e eeuw gedateerd worden uit de 15e eeuw of later dateert (bijlage 2). De meeste aardewerkscherven uit de Late Middeleeuwen

Figuur 10. Projectie van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek op de kadastrale minuut uit 1820, met in bruin de gevonden funderingen.

betreft rood- of grijsbakkend aardewerk (14e-16e eeuw). Het roodbakkende aardewerk uit de late Middeleeuwen is over het algemeen spaarzaam of slechts inwendig geglazuurd. Voor zover kon worden vastgesteld zijn de scherven afkomstig van kannen, borden, grapes, een vuurklok en bakpannen. Noemenswaardig is het bordfragment met sgrafittoversiering uit de 15e-16e eeuw (vondstnummer 4). Andere decoratievormen zijn: zwarte strepen (vondstnummers 12 en 16; 14e-15e eeuw), radstempelversiering (vondstnummer 17; 16e eeuw), gele slibversiering (lijnen, slibbogen; vondstnummers 4, 5, 21 en 26; 15e-16e eeuw). Het vormenspectrum onder het grijsbakkende aardewerk lijkt beperkt te zijn tot schenkgerij (kannen; vondstnummers 5, 14, 19 en 24). Enkele scherven van kannen waren voorzien van een ingekraste golflijnversiering op de schouder. Daarnaast dateren nog 2 fragmenten witbakkend aardewerk (bijlage 2: vondstnummers 5 en 28) en enkele fragmenten steengoed uit de Late Middeleeuwen (vondstnummers 4, 21, 25, 26, 31 en 33). Vastgesteld kon worden dat 6 fragmenten steengoed afkomstig waren uit Langerwehe (vondstnummers 4, 21 en 33), 2 fragmenten uit Siegburg (vondstnummers 26 en 31) en een fragment uit Raeren (vondstnummer 26). Het steengoed uit Langerwehe dateert hoofdzakelijk uit de 14e-15e eeuw en het steengoed uit Siegburg en Raeren uit de 15e-16e eeuw. Dat is met uitzondering van de scherf Siegburg die in boring 7 is aangetroffen en uit de 14e-15e eeuw dateert (bijlage 3). Het steengoed betreft over het algemeen fragmenten van kannen.

Van het roodbakkende aardewerk dateert 17% (29 scherven) uit de Nieuwe tijd (vondstnummers 1, 4, 6, 7, 9, 10, 23, 24, 26, 29 en 40). Voor zover kon worden vastgesteld zijn de scherven afkomstig van bakpannen, borden,

kopjes, kommen en grapes. Noemenswaardig zijn de fragmenten die gedecoreerd waren met gele sliblijnen (vondstnummers 6 en 7). Vijf fragmenten witbakkend aardewerk kunnen tussen de 17e en 19e eeuw gedateerd worden (vondstnummers 1, 2, 6 en 7). Twee fragmenten waren afkomstig van een bord (vondstnummer 2). Van de 6 steengoedfragmenten uit de Nieuwe tijd bleken er 2 afkomstig te zijn van een mineraalwaterfles, 2 fragmenten uit Westerwald en 2 fragmenten uit Raeren (bijlage 2: vondstnummers 1, 7 en 19). De vondstcontext van vondstnummer 19 is opmerkelijk. Deze scherf bevond zich in een aardewerkconcentratie (spoor 25) met louter scherven uit de 14e-15e eeuw. Daarom is de scherf waarschijnlijk afkomstig uit de daarboven gelegen verrommelde laag (spoor 43). Andere tijdens het onderzoek aangetroffen keramiëscherven uit de Nieuwe tijd zijn een pijpenkop (vondstnummer 31), 3 scherven industrieel witbakkend aardewerk (theepot; vondstnummer 7), 3 scherven faïence (kop en bordfragmenten uit Delft; vondstnummers 7 en 40), een scherf porselein (vondstnummer 7) en 2 scherven Werra-aardewerk (vondstnummers 10 en 40). De fragmenten van de Werra-borden zijn voorzien van gele slibversiering.

De meeste keramiëscherven uit de Nieuwe tijd zijn aangetroffen in de ophogingslagen die ten noorden van de Coppelstockstraat zijn aangetroffen (kaartbijlage 1 en bijlage 2: vondstnummers 1, 2, 4, 6, 7, 9 en 40).

Metaal

Tijdens de aanleg van de proefsleuven zijn met behulp van een metaaldetector, afgezien van een aantal recente voorwerpen, 4 metalen voorwerpen gevonden. Het gaat om een sterk aangetaste ijzeren staaf (vondstnummer 6) uit spoor 2 in proefsleuf 1, die uit de Nieuwe

tijd dateert en een eveneens sterk aangetaste ijzeren nagel (vondstnummer 28) van het stort van proefsleuf 3, eveneens uit de Nieuwe tijd. Op het stort van proefsleuf 2 is een koperen cent van Koning Willem I uit 1837 gevonden. Op de steunbeer spoor 32 is een lakenlood uit Gouda gevonden. Op het lood staat aan beide zijden het wapen van de stad Gouda afgebeeld met daarboven de tekst: GOUDA. Dit lood dateert uit de 2e helft van de 16e eeuw (zie Baart e.a., 1977).

Bot en schelpen

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn een oester en een mosselschelp gevonden (bijlage 2: respectievelijk vondstnummer 5 en 30). Daarnaast zijn 6 botfragmenten gevonden (vondstnummers 7, 14 en 32). Drie botfragmenten konden niet nader gedetermineerd worden (vondstnummers 14 en 32). Twee fragmenten dierlijk bot vertoonden snijsporen (vondstnummer 14). Vondstnummer 7 betreft een humerus van een kip.

Glas

In een puinlaag in sleuf 3 (spoor 50) is een sterk gefragmenteerd stuk vensterglas uit de Late Middeleeuwen of Nieuwe tijd gevonden (vondstnummer 37).

Natuursteen

Het enige natuursteen dat tijdens het onderzoek is aangetroffen betreft 4 fragmenten leisteen (vondstnummers 9, 10, 15 en 31). Drie fragmenten waren blauwgrijs en een fragment grijsgroen van kleur. Het leisteen is ongetwijfeld als dakbedekking gebruikt. Leisteen werd als dakbedekking vanaf de Late Middeleeuwen gebruikt.

Bouwkeramiek

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn enkele bouwmaterialen geborgen. Het betreft enkele brokken baksteen (bijlage 2: vondstnummers 15, 19, 28, 31 en 32) en baksteenfragmenten (vondstnummers 2 en 3). Het gaat om een fragment van een rood verbrande baksteen van ?x8-8,5x4,5 cm (vondstnummer 2) en 3 geelroze en oranje bakstenen van circa ?x9,5x4,5 cm (vondstnummer 3) uit de 15e-16e eeuw. Noemenswaardig is de vondst van een fragment van een rode baksteen die voorzien was van groen zoutglazuur (vondstnummer 23; ?x12,5-13,5x5-5,5 cm; 15e-16e eeuw). In het glazuur waren ter versiering groene noppen aangebracht. Met geglazuurde stenen werden doorgaans figuratieve patronen in gevels aangebracht. Deze versieringsvorm is met name in Zeeland vaak toegepast. Zoals bij de Westmonsterkerk te Middelburg en de Nobelpoort te Zierikzee (Van Kempen, 2005; Staal, 1986).

Tijdens het onderzoek zijn enkele tegelfragmenten gevonden (vondstnummers 5, 7, 8, 12, 15, 30, 38 en 40). Het betreft 2 fragmenten van ongeglazuurde roodbakende daktegels van 0,8 en 1,5 cm dikte (vondstnummers 15 en 38), een fragment van een roodbakende vloertegel van 5 cm dikte met aan de bovenzijde groen glazuur (vondstnummer 7), 4 fragmenten van roodbakende ongeglazuurde tegels van 1 tot 1,5 cm dikte (vondstnummers 5, 8, 12 en 30) en een fragment van een (bruin)geglazuurde tegel met een dikte van 2,5 cm (vondstnummer 40). De vloertegels of plavuizen dateren allemaal uit de Late Middeleeuwen (B) of Nieuwe tijd. Tot slot is uit een recente versterking een recente, grijsbakende dakpan verzameld (vondstnummer 38).

Ruimtelijke verspreiding van de vondsten

De tijdens het proefsleuvenonderzoek aangetroffen vondsten betreffen hoofdzakelijk keramiëscherven uit de Late Middeleeuwen (totaal 272 scherven). Er zijn 16 fragmenten dierlijk bot aangetroffen en 4 metalen voorwerpen. Ten noorden van de Coppelstockstraat zijn de vondsten hoofdzakelijk aangetroffen in de ophogingslagen die vanaf de 15e tot de 19e eeuw gedateerd worden.

Ten zuiden van de Coppelstockstraat zijn de vondsten hoofdzakelijk aangetroffen in de (bovenste) ophogings- en puinlagen uit de 15e-16e eeuw. Hier is de bodem als gevolg van de bouw en recente sloop van de woningen uit de jaren 50 van de 20e eeuw tot op circa 50 cm -Mv sterk verstoord. Hierdoor zijn geen sporen uit de 17e-19e eeuw meer aangetroffen en slechts enkele scherven uit deze periode.

Zowel aan de noord- als de zuidzijde van de Coppelstockstraat zijn over de gehele lengte van de sleuven vondsten aangetroffen. Ook uit de kuilen, waterput en beerbak zijn vondsten geborgen. De hoeveelheid vondsten uit deze sporen is nog beperkt. Dit komt omdat zij tijdens het proefsleuvenonderzoek niet zijn gecoupeerd of afgewerkt. Verwacht wordt dat in de beerbak en de waterput zich een grote hoeveelheid vondsten bevindt. Daarnaast bevinden zich in dergelijke sporen doorgaans goed geconserveerde organische, archeo-botanische en archeo-zoölogische resten.

Slechts ter plaatse van de bouwlocatie ten zuiden van de Coppelstockstraat zijn resten van bebouwing gevonden. Verwacht wordt daarom dat zich hier meerdere water- en beerputten zullen bevinden met daarin goed geconserveerde archeologische resten. Deze

resten zijn van belang voor de datering van de aangetroffen gebouwresten (funderingen) en het vaststellen van de functie van de gebouwen, het eetpatroon en de sociale status van de bewoners.

5.4.3 De vindplaats**Interpretatie***Ten noorden van de Coppelstockstraat*

Ter plaatse van de bouwlocatie ten noorden van de Coppelstockstraat (proefsleuf 1) zijn op de natuurlijke afzettingen van het Laagpakket van Walcheren dat zich op circa 240 cm -Mv bevindt diverse ophogingslagen aangetroffen. De oudste ophogingslaag bevindt zich tussen 180 en 240 cm -Mv. Het betreft een relatief homogeen en vondstarm ophogingspakket dat vermoedelijk in de 14e-15e eeuw is aangebracht. Aanwijzingen voor bewoning zijn niet in dit pakket aangetroffen. Daarboven bevindt zich tussen 80 en 180 cm -Mv een tweede ophogingspakket dat in de 15e-16e eeuw gedateerd kan worden. In de top van dit pakket zijn de oudst aangetroffen sporen ingegraven. Deze sporen dateren uit de 15e-16e eeuw. Het betreft enkele uitbraaksleuven die waarschijnlijk verband houden met tuinmuren en/of erfscheidingen. Waarschijnlijk hebben op het terrein nooit huizen gestaan. Zowel op de kaart van Jacob van Deventer uit het derde kwart van de 16e eeuw als op de kadastrale minuut uit 1820 is op het terrein geen bebouwing aangegeven. Boven het niveau uit de 15e-16e eeuw ligt tussen 20 en 80 cm -Mv een ophogingslaag uit de 17e-19e eeuw. Tot 20 cm -Mv bevindt zich de recente bouwvoor.

Ten zuiden van de Coppelstockstraat

Ter plaatse van de bouwlocatie ten zuiden van de Coppelstockstraat (proefsleuven 2 en

3) zijn op de natuurlijke afzettingen van het Laagpakket van Walcheren dat zich op circa 233 cm -Mv bevindt diverse ophogingslagen aangetroffen. Vanaf circa 145 tot 233 cm -Mv bevindt zich een vondstarm ophogingspakket dat bestaat uit grijze tot blauwgrijze klei en zand met kleibrokken en plantenresten. Mogelijk dateert dit pakket uit de 14e-15e eeuw. In dit pakket zijn geen aanwijzingen van bewoning gevonden. Daarboven bevindt zich tussen circa 94 cm en 145 cm -Mv een tweede ophogingspakket. Dit pakket zal, blijkens de daarin aanwezige keramiekscherven, tussen de 14e en 16e eeuw ontstaan zijn. Waarschijnlijk is bij de ophoging van het terrein gebruik gemaakt van afval van elders uit de stad. In de top van dit pakket zijn de oudst aangetroffen sporen uit de 15e-16e eeuw ingegraven. Deze sporen zijn aangetroffen vanaf 50 cm -Mv. Het pakket dat vanaf deze diepte tot circa 94 cm -Mv is aangetroffen, bestaat uit ophogings- en puinlagen die tijdens het gebruik en de sloop van de gebouwen waarvan in de proefsleuven de funderingen zijn aangetroffen, is ontstaan. Dit pakket dateert eveneens uit de 15e-16e eeuw. Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn de funderingen aangetroffen van enkele gebouwen (huizen). Op basis van het baksteenformaat, de onderlinge relatie tussen de funderingen en de funderingswijze konden 2 fasen onderscheiden worden. Een exacte datering van beide fasen is op grond van de beschikbare gegevens niet mogelijk. Beide worden in de 15e-16e eeuw gedateerd. Op grond van het baksteenformaat zouden de oudste fase in de 15e of eerste helft 16e eeuw kunnen dateren en de tweede fase in de tweede helft van de 15e of 16e eeuw. De onderzijde van de aangetroffen funderingen bevindt zich boven of vlak onder het vlak in de proefsleuven op circa 1 m -Mv. Uit de onderlinge relatie tussen de funderingen kan verondersteld worden dat

de aangetroffen funderingen tot ten minste 3 gebouwen (huizen) behoren. Uit de projectie van de sporen op de kadastrale minuut uit 1820 blijkt dat enkele funderingen overeenkomen met op deze kaart zichtbare muren. Dit duidt erop dat de op de kadastrale minuut zichtbare gebouwen waarschijnlijk in oorsprong dateren uit de 15e-16e eeuw. Sporen uit de 17e eeuw tot 19e eeuw zijn niet aangetroffen, deze zijn waarschijnlijk bij de bouw van de huizen in de jaren 50 van de 20e eeuw vergraven. Dit blijkt uit het verstoorde pakket dat tot circa 50 cm -Mv is aangetroffen. Slechts van het stort van proefsleuf 2 zijn enkele scherven uit de 17e-18e eeuw aangetroffen. Uit de projectie van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek op de kadastrale minuut blijkt dat de voorzijde van de aangetroffen gebouwen zich nog onder de stoep en/of het wegdek van de Kerkstraat en de Coppelstockstraat bevinden. De in de proefsleuven aangetroffen bouwresten houden verband met de achterste delen van de huizen en de daarachter gelegen erven. Dit blijkt ook uit de beerput en de waterput die hier werden aangetroffen.

De voormalige Begijnhofkapel

Uit de boringen die in de voormalige Begijnhofkapel zijn gezet, blijkt dat zich onder de betonnen vloer van de kapel een ophogingspakket uit de Late Middeleeuwen en de Nieuwe tijd bevindt. Het pakket is gelaagd: meer en minder zandige klei en zeer humeuze, slappe klei, mestlaagjes en fosfaat, veel mortel en brokjes rood baksteenpuin alsmede botfragmenten. Mogelijk is de top van het ophogingspakket in de 19e of 20e eeuw plaatselijk geroerd. In de boringen is namelijk tot op circa 85 cm -Mv kachelslik aangetroffen. In een boring werd op 25 cm -Mv direct onder de betonvloer een botfragment gevonden. Dit fragment kan niet met zekerheid

gedetermineerd worden, mogelijk betreft het menselijk bot. Of dit stukje bot verband houdt met een begraving is onduidelijk. Uit historische bronnen blijkt namelijk dat aan het Begijnhof geen begraafrecht was verbonden. De begijnen werden begraven op het nabijgelegen kerkhof van de Sint-Pieterskerk (Bloemink & Hemmes, 2006). In alle boringen is gestuit op een ondoordringbare puinlaag. Aan de zuidkant van de kapel was dat op circa 50 cm -Mv, in het centrale deel op circa 145 cm -Mv en in het noordelijk deel op circa 190 cm -Mv (boring 3). In het laatste geval gaat mogelijk om de fundering van de tegenwoordig nog aanwezige noordmuur van de kapel. Het is onduidelijk waaruit de ondoordringbare laag in de overige 2 boringen bestaat. Vermoedelijk betreft het bakstenen funderingen. Mogelijk gaat het om funderingen van structuren die in de kapel stonden, zoals een altaarfundering. Het is ook mogelijk dat het los puin betreft dat zich in het ophogingspakket bevond.

Gaafheid

Tijdens het proefsleuvenonderzoek ten noorden van de Coppelstockstraat werden, afgezien van de ophogingslagen weinig sporen aangetroffen. Het betreft hoofdzakelijk uitbraaksleuven en/of puinlagen. Daar het uitgebroken funderingen betreft, kan de gaafheid als laag aangemerkt worden.

Voor het gedeelte ten zuiden van de Coppelstockstraat geldt dat de aangetroffen bebouwingsresten uit de 15e-16e eeuw voldoende intact zijn om een beeld te kunnen geven van de omvang, funderingswijze en de datering van de diverse gebouwen (huizen). Op enkele plekken zijn de funderingen uitgebroken, maar is het verloop daarvan aan de hand van de uitbraaksleuven te volgen. De archeologische resten bevinden zich naar verwachting binnen

1 m -Mv. De erfgerelateerde structuren zoals water- en beerputten zijn over het algemeen gaaf. Van de beerbak restten zelfs nog de houten planken. Deze sporen kunnen mogelijk nog iets dieper worden aangetroffen. De sporen zijn slechts in beperkte mate verstoord door recente ingravingen. Wel bleek uit het onderzoek dat archeologische resten uit de 17e eeuw tot 19e eeuw verstoord zijn geraakt bij de bouw van de huizen in de jaren 50 van de 20e eeuw. Dit verstoorde pakket bevindt zich tot circa 50 cm -Mv.

Het is onduidelijk in hoeverre eventuele sporen onder de voormalige Begijnhofkapel nog intact zijn. Het lijkt erop dat de bodem in de kapel in de 19e-20e eeuw plaatselijk tot circa 85 cm -Mv is geroerd. Op 3 plaatsen is ondoordringbaar puin aangetroffen dat mogelijk verband houdt met funderingen van structuren die in de kapel stonden. Het is ook mogelijk dat het los puin betreft dat zich in het ophogingspakket bevond.

Conservering

Ten aanzien van de conservering kan gesteld worden dat de sporen en de vondsten (hoofdzakelijk aardewerkscherven) goed geconserveerd zijn. Hierop wijzen, naast de tijdens het onderzoek aangetroffen houten planken van de beerbak, ook de in de sporen aangetroffen botfragmenten. Ook de metalen voorwerpen, met uitzondering van de ijzeren voorwerpen zijn goed geconserveerd.

Waardering

In de KNA versie 3.1 is ten aanzien van het waarderen van vindplaatsen in stedelijk gebied een aparte paragraaf opgenomen. Gesteld wordt dat waar het gaat om historische binnensteden er vanuit kan worden gegaan dat deze gebieden een samenhangend conglomeraat van archeologische waarden

herbergen. In dat opzicht zijn historische binnensteden in principe behoudenswaardig. Op microniveau kunnen echter ook binnen historische binnensteden waarderingen worden verricht. Deels zullen de criteria hiervoor - met name fysieke- niet principieel afwijken van de algemeen geldende. Wanneer het gaat om de inhoudelijke criteria kunnen echter nuances worden aangebracht. Gezien het bovenstaande is een waardering op basis van fysieke kwaliteit en informatiewaarde voor het onderhavig onderzoek van belang. De in de KNA opgenomen waarderingstabel voor vindplaatsen in het buitengebied is derhalve niet bruikbaar.

Bij de waardering is onderscheid gemaakt tussen het gedeelte ten noorden van de Coppelstockstraat en het gedeelte ten zuiden daarvan. Ter plaatse van de bouwlocatie ten noorden van de Coppelstockstraat (proefsleuf 1) zijn hoofdzakelijk enkele uitbraaksleuven die waarschijnlijk verband houden met tuinmuren en/of erfscheidingen uit de 15e-16e eeuw aangetroffen. Waarschijnlijk hebben op het terrein nooit huizen gestaan. In de oudere ophogingslagen zijn geen aanwijzingen voor bewoning aangetroffen. Op basis van de geringe informatiewaarde en de beperkte gaafheid van de sporen wordt de vindplaats als niet behoudenswaardig aangemerkt.

Ter plaatse van de bouwlocatie ten zuiden van de Coppelstockstraat (proefsleuven 2 en 3) zijn de resten van de funderingen, een waterput en een beerbak uit de 15e-16e eeuw aangetroffen. De aangetroffen funderingen zijn over het algemeen goed geconserveerd en voldoende intact om een beeld te kunnen geven van de omvang, funderingswijze en de datering van de diverse gebouwen. De erfgerelateerde structuren zoals water- en beerputten zijn

gaaf en goed geconserveerd. Van de beerbak restten zelfs nog de houten planken. Verwacht wordt dat in de beerbak en de waterput zich een grote hoeveelheid vondsten bevindt (met name keramiëscherven). Daarnaast bevinden zich in dergelijke sporen doorgaans goed geconserveerde organische, archeobotanische en archeozoölogische resten. Deze resten zijn van belang voor de datering van de aangetroffen bouwresten (funderingen) en het vaststellen van de functie van de gebouwen, het eetpatroon en de sociale status van de bewoners. De aangetroffen archeologische resten bevinden zich, met uitzondering van de diepere sporen zoals water- en beerputten naar verwachting binnen 1 m -Mv. Bewoningsniveaus ouder dan de 15e-16e eeuw zijn niet aangetroffen. Naast een hoge gaafheid en conserveringsgraad is de informatiewaarde van de aangetroffen archeologische resten hoog. Derhalve wordt de vindplaats ten zuiden van de Coppelstockstraat als behoudenswaardig aangemerkt.

6

CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

6.1 Conclusies

Op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek, de archeologische begeleiding en het booronderzoek in de voormalige Begijnhofkapel is vastgesteld dat hier archeologische waarden aanwezig zijn.

Op de specifieke onderzoeksvragen in het PvE kunnen de volgende antwoorden worden gegeven.

Vragen voor de archeologische begeleiding van de sloop

1. Zijn tijdens de graafwerkzaamheden archeologische waarden of resten aangetroffen, die inzicht kunnen geven in de bewoningsgeschiedenis van het plangebied?

Tijdens de archeologische begeleiding van de sloopwerkzaamheden ten noorden van de Coppelstockstraat zijn geen sporen aangetroffen. Wel zijn enkele keramiekscherven die uit de 17e-19e eeuw dateren verzameld. Ten zuiden van de Coppelstockstraat werd bij de archeologische begeleiding de bovenzijde van één fundering waargenomen.

2. Wat is de exacte locatie van de archeologische resten?

Zie vorige vraag en kaartbijlage 1.

3. Wat is de diepte (t.o.v. maaiveld) en/of de hoogte (t.o.v. NAP) van de archeologische resten?

De top van de ten zuiden van de Coppelstockstraat aangetroffen fundering bevindt zich op circa 10 cm -Mv (0,76 m +NAP).

4. Wat is de geologische context van de aangetroffen archeologische resten?

De fundering ten zuiden van de Coppelstockstraat bevindt zich in een antropogeen ophogingspakket uit de 15e-16e eeuw.

5. Wat is de aard, datering en kwaliteit van de aangetroffen archeologische resten?

Het aangetroffen spoor ten zuiden van de Coppelstockstraat betreft een fundering uit de 15e-16e eeuw. De gaafheid is matig, maar de conserveringstoestand is goed.

6. Hoe kunnen de aangetroffen archeologische resten worden gewaardeerd?

Zie vraag 19.

7. Wat kan op basis van de resultaten van de archeologische begeleiding worden gezegd over de werkwijze tijdens het proefsleuvenonderzoek? Zijn aanpassingen nodig?

Op basis van de resultaten van de archeologische begeleiding is besloten om de proefsleuf aan de noordzijde van de Coppelstockstraat (proefsleuf 1) op 7 m vanaf de straat aan te leggen in plaats van op een afstand van 10 m. De sleuf is zo geplaatst dat zij direct voor (ten zuiden van) de voorgevel van de voormalige woningen kwam te liggen, maar nog wel binnen de bouwlocatie van het appartementencomplex. Verwacht werd dat de bodem hier minder zou zijn verstoord dan ter plaatse van de voormalige woningen. Daar was de bodem tot circa 70 cm -Mv verstoord.

Onderzoeksvragen voor het proefsleuvenonderzoek

8. Zijn in het plangebied archeologische waarden aanwezig die (mogelijk) bedreigd worden door de geplande inrichting?
- Ten noorden van de Coppelstockstraat zijn ophogingslagen vanaf de 14e eeuw aangetroffen alsmede enkele puinlagen en/of uitbraaksleuven die waarschijnlijk verband houden met tuinmuren en/of erfscheidingen.*

Ten zuiden van de Coppelstockstraat zijn de resten aangetroffen van enkele huizen met erfstructuren uit de 15e-16e eeuw.

In de voormalige Begijnhofkapel is een ophogingspakket uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd aangetroffen. Blijkens het in

de boringen aangetroffen ondoordringbare puin, bevinden zich in dit pakket mogelijk funderingen en/of afbraakpuin.

9. Zijn er aanwijzingen voor de aanwezigheid van resten van het Begijnhof?

De bewoningsresten die ten zuiden van de Coppelstockstraat zijn aangetroffen kunnen niet eenduidig aan het Begijnhof worden toegeschreven. In een aanvullend bouwhistorisch onderzoek wordt bovendien gesuggereerd dat het Begijnhof ten noordoosten van de voormalige Begijnhofkapel lag (Bloemink & Hemmes, 2006). Gezien de datering van de aangetroffen vondsten en sporen blijkt echter wel dat deze locatie in dezelfde periode als het Begijnhof bewoond werd (15e-16e eeuw).

10. Zijn er aanwijzingen voor de aanwezigheid van begravingen?

Slechts tijdens het booronderzoek in de voormalige Begijnhofkapel is direct onder de recente betonvloer, op 25 cm -Mv, een botfragment aangetroffen. Dit fragment kan echter niet met zekerheid gedetermineerd worden, mogelijk betreft het menselijk bot. Of dit stukje bot verband houdt met een begraving is onduidelijk. Uit historische bronnen blijkt namelijk dat aan het Begijnhof geen begraafrecht was verbonden. De begijnen werden begraven op het nabijgelegen kerkhof van de Sint-Pieterskerk (Bloemink & Hemmes, 2006). In de overige delen van het plangebied worden geen resten van begravingen verwacht.

11. Zijn er aanwijzingen voor de aanwezigheid van bebouwing uit de Nieuwe tijd?

Tijdens het onderhavige onderzoek zijn alleen ten zuiden van de Coppelstockstraat

funderingsresten aangetroffen. Deze funderingsresten zijn te dateren in de 15e-16e eeuw. Dat is op de overgang tussen de Late Middeleeuwen en de Nieuwe tijd. Jongere bebouwingsresten (17e-19e eeuw) zijn niet aangetroffen. Deze sporen zijn waarschijnlijk bij de bouw van de tegenwoordig gesloopte huizen in de jaren 50 van de 20e eeuw verstoord. Uit de projectie van de sporen op de kadastrale minuut uit 1820 bleek dat enkele funderingen overeenkomen met op deze kaart zichtbare muren. Dit duidt erop dat de op de kadastrale minuut zichtbare gebouwen waarschijnlijk in oorsprong dateren uit de 15e-16e eeuw.

12. In welke mate is het plangebied verstoord ten gevolge van de ten tijde van het schrijven van het PvE nog bestaande bebouwing?

Tijdens het onderhavige onderzoek bleek dat bij de bouw van de voormalige woningen uit de jaren 50 van de 20e eeuw, ten zuiden van de Coppelstockstraat, de bodem tot op circa 50 cm -Mv is verstoord. Het gehele niveau vanaf de 17e eeuw lijkt te ontbreken. Ten noorden van de Coppelstockstraat is de bodem bij de bouw van de voormalige huizen uit de jaren 50 van de 20e eeuw tot circa 70 cm -Mv verstoord. Het is onduidelijk in hoeverre eventuele resten onder de voormalige Begijnhofkapel nog intact zijn. Het lijkt erop dat de bodem in de kapel in de 19e-20e eeuw plaatselijk tot circa 85 cm -Mv is geroerd.

13. Wat is de diepte (t.o.v. maaiveld) en/of de hoogteligging (t.o.v. NAP) van de archeologische resten?

Ten noorden van de Coppelstockstraat zijn de resten, afgezien van de ophogingslagen

aangetroffen op circa 80 cm -Mv (0,02 m -NAP).

Ten zuiden van de Coppelstockstraat zijn de resten, direct onder het verstoorde pakket aangetroffen op circa 50 cm -Mv (22 cm +NAP). Lokaal kunnen enkele funderingen hoger bewaard zijn gebleven (vanaf circa 10 cm -Mv).

14. Hoe ziet de geologische/bodemkundige opbouw van het plangebied eruit?

Ten noorden van de Coppelstockstraat is de natuurlijke ondergrond aangetroffen vanaf gemiddeld 240 cm -Mv. Het betrof sterk siltige, lichtgrijze klei en sterk siltig, grijs tot donkergrijs zeer fijn zand met klei- en/of zandlagen en detrituslagen en een spoor plantenresten. Dit pakket kan geïnterpreteerd worden als het Laagpakket van Walcheren. Uit voorgaand onderzoek bleek dat zich vanaf circa 375 cm -Mv zwak kleilig rietveen bevindt. Dit veen betreft het Hollandveen Laagpakket, behorende tot de Formatie van Nieuwkoop.

Ten zuiden van de Coppelstockstraat is de natuurlijke ondergrond aangetroffen vanaf gemiddeld 233 cm -Mv. Het betrof sterk tot uiterst siltige, lichtgrijze tot blauwgrijze klei en/of sterk tot uiterst siltig, matig tot zeer fijn zand met dunne klei en/of dikke zandlagen en plantenresten. Dit pakket kan geïnterpreteerd worden als het Laagpakket van Walcheren. Uit voorgaand onderzoek bleek dat zich vanaf circa 455 cm -Mv zwak kleilig rietveen bevindt. Dit veen betreft het Hollandveen Laagpakket, behorende tot de Formatie van Nieuwkoop.

15. Hoe ziet de opbouw van het antropogene pakket eruit?

Het antropogene pakket ten noorden van de Coppelstockstraat kan als volgt worden beschreven:

- 0 tot 20 cm -Mv: donkerbruin tot donkerbruingrijs, sterk humeus, sterk siltig zand met een enkel fragment puin. Dit is de recente bouwvoor.
- 20 - 80 cm -Mv: bruine tot donkerbruingrijze, matig humeuze, matig tot sterk zandige klei met fragmenten puin. Ophogingslaag uit de 17e-19e eeuw.
- 80 - gemiddeld 180 cm -Mv: zwak tot sterk zandige en/of uiterst siltige, grijze tot donkergrijze klei of uiterst siltig, zeer fijn grijs tot donkergrijs zand met schelpfragmenten, fosfaatvlekken en enkele fragmenten puin. Ophogingslaag uit de 15e-16e eeuw.
- gemiddeld 180 - 240 cm -Mv: zwak zandige, groengrijze tot donkergrijze klei tot uiterst siltig matig humeus zand, groengrijs en/of (donker)grijs met weinig plantenresten, enkel fragment puin, zandbrokken en enkele humus- en kleilagen. Ophogingslaag uit de 14e-15e eeuw.

Het antropogene pakket ten noorden van de Coppelstockstraat kan als volgt worden beschreven:

- 0 tot 50 cm -Mv: donkerbruingrijze sterk zandige klei, bruinegevekt met veel puin en wortels. Het betreft een verstoord pakket dat ontstaan is bij de aanleg en sloop van de woningen uit de jaren 50 van de 20e eeuw.
- 50 cm -Mv tot gemiddeld 94 cm -Mv: heterogeen pakket bestaande uit ophogings- dan wel puinlagen. Dit pakket is ontstaan tijdens de bouw, het gebruik

en de sloop van de gebouwen waarvan in de proefsleuven de funderingen zijn aangetroffen. Dit pakket dateert uit de 15e-16e eeuw.

- Gemiddeld 94 cm tot 145 cm -Mv: zwak tot sterk zandige en sterk siltige lichtbruin- tot donkerbruingrijze klei, zwak humeus, met zandbrokken, humusvlekken, fosfaatvlekken, spikkels houtskool en weinig tot veel fragmenten puin. Ophogingspakket uit de 14e-16e eeuw.
- Gemiddeld 145 tot 233 cm -Mv: zwak tot sterk siltige, grijze tot blauwgrijze klei en/of sterk tot uiterst siltig, zeer fijn grijs tot bruingrijs zand met kleibrokken, kleilagen, plantenresten, veenbrokken, detrituslagen, humusvlekken en een enkel puinfragment. Het betreft een over het algemeen vrij schoon ophogingspakket, vermoedelijk ontstaan vanaf de 14e eeuw.

16. Zijn in het plangebied archeologische grondsporen aanwezig?

Zie vraag 8 en in aanvulling daarop: Naast funderingen en uitbraaksleuven zijn enkele kuilen, een waterput en een beerbak aangetroffen.

17. Wat is de aard, datering en

conserveringstoestand van deze grondsporen?

Zie vraag 16 en in aanvulling daarop: de aangetroffen sporen dateren hoofdzakelijk uit de 15e-16e eeuw. De sporen zijn goed geconserveerd. Hierop wijzen naast de tijdens het onderzoek aangetroffen houten planken van de beerbak ook de in de sporen aangetroffen botfragmenten.

18. Welke materiaalcategorieën zijn aanwezig, wat is de vondstdichtheid en hoe is de conserveringstoestand?

Naast vele keramiekscherven zijn metalen voorwerpen, bouwkeraamiek, natuursteen, bot en schelpen, glas en hout aangetroffen. De vondsten zijn over het algemeen, met uitzondering van de ijzeren voorwerpen goed geconserveerd.

Zowel aan de noord- als de zuidzijde van de Coppelstockstraat zijn over de gehele lengte van de sleuven vondsten aangetroffen. Ook uit de kuilen, waterput en beerbak zijn vondsten geborgen. De hoeveelheid vondsten uit deze sporen is nog beperkt. Dit komt omdat de sporen tijdens het proefsleuvenonderzoek niet zijn gecoupeerd of afgewerkt. Verwacht wordt dat zich in de beerbak en de waterput een grote hoeveelheid vondsten bevindt. Daarnaast bevinden zich in dergelijke sporen doorgaans goed geconserveerde organische, archeo-botanische en archeozoölogische resten.

19. Is er sprake van een behoudenswaardige vindplaats?

Bij de waardering is onderscheid gemaakt tussen het gedeelte ten noorden van de Coppelstockstraat en het gedeelte ten zuiden daarvan. Ter plaatse van de bouwlocatie ten noorden van de Coppelstockstraat zijn hoofdzakelijk enkele uitbraaksleuven aangetroffen die waarschijnlijk verband houden met tuilmuren en/of erfscheidingen uit de 15e-16e eeuw. Waarschijnlijk hebben op het terrein nooit huizen gestaan. In de oudere ophogingslagen zijn geen aanwijzingen voor bewoning aangetroffen. Op basis van de geringe informatiewaarde en de beperkte

gaafheid van de sporen wordt de vindplaats als niet behoudenswaardig aangemerkt.

Ter plaatse van de bouwlocatie ten zuiden van de Coppelstockstraat zijn de resten van de funderingen, een waterput en een beerbak uit de 15e-16e eeuw aangetroffen. De funderingen zijn over het algemeen goed geconserveerd en voldoende intact om een beeld te kunnen geven van de omvang, funderingswijze en de datering van de diverse gebouwen. De erfgerelateerde structuren zoals water- en beerputten zijn gaaf en goed geconserveerd. De aangetroffen archeologische resten bevinden zich, met uitzondering van de diepere sporen zoals water- en beerputten naar verwachting binnen 1 m -Mv. Oudere bewoningsniveaus dan de 15e-16e eeuw zijn niet aangetroffen. Naast een hoge gaafheid en conserveringsgraad is de informatiewaarde van de aangetroffen archeologische resten hoog. Derhalve wordt de vindplaats ten zuiden van de Coppelstockstraat als behoudenswaardig aangemerkt.

Onder de voormalige Begijnhofkapel bevinden zich mogelijk nog funderingsresten van structuren die in de kerk stonden. In principe zijn deze resten behoudenswaardig.

20. Is in het plangebied vervolgonderzoek noodzakelijk en welke methoden zouden hierbij kunnen worden ingezet?

De ontgravingswerkzaamheden ten noorden van de Coppelstockstraat dienen onder archeologische begeleiding (conform protocol opgraven) plaats te vinden. Ten zuiden van de Coppelstockstraat dient ter plaatse van de geplande nieuwbouw een archeologische opgraving plaats te vinden.

De ontgravingswerkzaamheden buiten deze nieuwbouw dienen onder archeologische begeleiding (conform protocol opgraven) plaats te vinden. Daarnaast dienen de graafwerkzaamheden in de voormalige Begijnhofkapel onder archeologische begeleiding (conform protocol opgraven) plaats te vinden.

6.2 Aanbevelingen

Zowel ten noorden als ten zuiden van de Coppelstockstraat wordt de bodem ter plaatse van de aan te leggen bebouwing tot 90 cm -Mv afgegraven. Buiten de bebouwing wordt het gehele terrein tot 50 cm -Mv afgegraven. Daarnaast zullen na de ontgravingen per gebouw 18 funderingspalen worden aangebracht.

De bodem van het middendeel in de voormalige Begijnhofkapel moet tot circa 30 cm -Mv worden ontgraven. Het overige gedeelte zal tot 90 cm -Mv worden ontgraven. Na de ontgraving worden 10 stalen buispalen aangebracht. Het grondwater ter plaatse van het plangebied bevindt zich op circa 1 m -Mv. Om de stabiliteit van de voormalige kapel te waarborgen mag zowel binnen als buiten de kapel niet beneden het grondwaterpeil worden gegraven (circa 1 m -Mv).

Gebied ten noorden van de Coppelstockstraat

Het gedeelte ter plaatse van de aan te leggen bebouwing ten noorden van de Coppelstockstraat is niet behoudenswaardig geacht. Hoewel er geen bebouwing wordt verwacht wordt toch aanbevolen om de graafwerkzaamheden onder archeologische begeleiding (conform protocol opgraven) te laten plaatsvinden. Tijdens de archeologische

begeleiding kan mogelijk een beter inzicht in de aard en oriëntatie van de aangetroffen uitbraaksleuven/puinlagen verkregen worden.

Gebied ten zuiden van de Coppelstockstraat

Aanbevolen wordt om ter plaatse van de aan te leggen bebouwing (appartementencomplex) een archeologische opgraving met beperkingen te laten plaatsvinden. Dit om zo de behoudenswaardige archeologische resten uit de 15e-16e eeuw ex situ te kunnen behouden. De beperking geldt voor de omvang en diepte. Het op te graven deel mag niet groter zijn dan de te ontgraven bouwput. Wel moet iets dieper dan de te ontgraven bouwput (90 cm -Mv) worden opgegraven: tot maximaal 1 m -Mv. Vanwege de stabiliteit van de naastgelegen kapel mag echter niet dieper dan het grondwaterpeil worden gegraven (circa 1 m -Mv). Met uitzondering van enkele diepere sporen zoals water- en beerputten worden op een dieper niveau (dieper dan 1 m -Mv) geen archeologische resten verwacht. Tijdens de opgraving moet bekeken worden of het mogelijk is om de diepere sporen, beneden de 1 m -Mv in situ te behouden. Indien dit niet het geval is, doordat er ter plaatse een funderingspaal is gepland, dienen deze sporen, indien de stabiliteit van de kapel dit toelaat ook (lokaal) beneden het grondwaterpeil te worden opgegraven. Eventueel kan de inhoud van diepere delen van de water- en beerputten machinaal worden opgegraven en vervolgens in tonnen worden geschept. De inhoud van de putten kan dan later worden geanalyseerd. Een goede analyse van de inhoud van water- en beerputten is van belang voor de datering van de aangetroffen bouwresten (funderingen) en het vaststellen van de functie van de gebouwen, het eetpatroon en de sociale status van de bewoners.

Aanbevolen wordt om de ontgraving van 50 cm -Mv buiten de geplande bebouwing onder archeologische begeleiding (conform protocol opgraven) te laten plaatsvinden. Hoewel de bodem over het algemeen tot op deze diepte zal zijn verstoord, bleek tijdens de archeologische begeleiding van de sloop dat zich hier lokaal op een hoger niveau nog funderingsresten kunnen bevinden.

De voormalige Begijnhofkapel

Onder de voormalige Begijnhofkapel bevinden zich mogelijk nog funderingsresten van structuren die in de kerk stonden. Vermoed wordt dat de bodem in de kapel plaatselijk tot circa 85 cm -Mv in recente tijden is geroerd. Daar aan de kapel geen begraafrecht was verbonden worden hierin geen begravingen verwacht. De aanwezigheid van begravingen kan echter niet uitgesloten worden. Aanbevolen wordt om de sloop van de betonvloer en de ontgravingen in de voormalige Begijnhofkapel onder archeologische begeleiding (conform protocol opgraven) te laten plaatsvinden.

Voor de archeologische begeleiding en de opgraving dient door een senior archeoloog een Programma van Eisen (PvE) opgesteld te worden dat door het bevoegd gezag, in deze drs. R.H.P. Proos, provinciaal archeoloog van Zuid-Holland, goedgekeurd moet worden.

Met betrekking tot de bevindingen van onderhavig onderzoek en de aanbevelingen op basis hiervan dient contact opgenomen te worden met de provinciaal archeoloog van Zuid-Holland, drs. R.H.P. Proos.

LITERATUUR

- Baart, J.M., e.a.**, 1977. *Opgravingen in Amsterdam. 20 jaar stadskernonderzoek*. Fibula-Van Dischoeck, Haarlem.
- Bloemink, W. & A.Hemmes**, 2006. *De voormalige Begijnhofkapel in Brielle. Bouwhistorisch onderzoek en waardering*. Bureau Bouwwerk, Holten.
- Carmiggelt, A. & C.Y. Burnier**, 2004. *Archeologisch onderzoek in Brielle tussen Langestraat, Maarland-Zuidzijde, Kerkstraat en Coppelstockstraat. BOORrapporten 183*. Bureau Oudheidkundig Onderzoek van Gemeentewerken Rotterdam, Rotterdam.
- Don, P.**, 1992. *Voorne-Putten. De Nederlandse monumenten van geschiedenis en kunst. De Provincie Zuid/Holland*. Zwolle/Zeist, Uitgeverij Waanders B.V./ Rijksdienst voor de Monumentenzorg.
- Jordanov, M.S.**, 2006. Plangebied Begijnhofkapel te Brielle, Gemeente Brielle. Archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek met veldtoets. *RAAP-notitie* 1469. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.
- Kempen, P.A.M.M. van**, 2005. Plangebied Markt (Tympanplein) Middelburg, gemeente Middelburg; archeologische begeleiding van de tweede fase van de herinrichtingswerkzaamheden. *RAAP-rapport* 1202. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.
- Kempen, P.A.M.M. van**, 2007 *Nota van Inlichtingen behorend bij het Programma van Eisen voor de archeologische begeleiding van de sloop en inventariserend veldonderzoek (proefsleuven) Plangebied Begijnhofkapel te Brielle, gemeente Brielle*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.
- Nederlands Normalisatie-instituut**, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.
- Rietkerk, M., & P.A.M.M. van Kempen**, 2006. *Programma van Eisen archeologische begeleiding van de sloop en inventariserend veldonderzoek (proefsleuven) Plangebied Begijnhofkapel te Brielle, gemeente Brielle*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.
- Staal, J.P.**, 1986. Metselen in baksteen. *Restauratie vademecum*, RVblad 01-1 tot 01-16.

GEBRUIKTE AFKORTINGEN

ARCHIS	ARChEologisch Informatie Systeem
KNA	Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie
-Mv	beneden maaiveld
NAP	Normaal Amsterdams Peil
NvI	Nota van Inlichtingen
PvE	Programma van Eisen
RACM	Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten
ROB	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek

OVERZICHT VAN FIGUREN, TABELLEN EN BIJLAGEN

Figuur 1. De ligging van het plangebied (gearceerd), ARCHIS-waarnemingen (rood) en monumenten (blauw en groen) op de CHS; inzet: ligging in Nederland (ster).

Figuur 2. Resultaten van de veldtoets geprojecteerd op de kadastrale minuut uit 1820 (Jordanov, 2006).

Figuur 3. Resultaten van de veldtoets en ligging plangebied geprojecteerd op de kaart van Jacob van Deventer uit het 3e kwart van de 16e eeuw (Jordanov, 2006).

Figuur 4. Profielenoverzicht.

Figuur 5. Zijaanzicht en onderzijde van spoor 26 vanuit het westen gezien.

Figuur 6. Spoor (fundering) 33 gezien vanuit het noorden.

Figuur 7. De sporen (funderingen) 33, 32 en 26 vanuit het westen gezien.

Figuur 8. Spoor (fundering) 65 vanuit het noorden gezien.

Figuur 9. Fundering (spoor 56) met op de achtergrond twee vloeren (sporen 57 en 60) vanuit het oosten gezien.

Figuur 10. Projectie van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek op de kadastrale minuut uit 1820, met in bruin de gevonden funderingen.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Bijlage 1. Sporenlijst.

Bijlage 2. Vondstenlijst.

Bijlage 3. Boorbeschrijvingen.

Kaartbijlage 1. Sporenoverzicht.

BIJLAGE 1: SPORENLIJST

Spoor	Put	Vlak	Interpretatie	Textuur	Bijmenging	Kleur	Puin	Opmerking	Vondst-nummer
1	1		bouwoor, recent	zand uiterst siltig	sterk humeus	donkerbruin	enkel fragment		
2	1		ophogingslaag	klei sterk zandig	matig humeus	bruin	fragmenten		1, 6, 7, 9
3	1	1	ophogingslaag	klei sterk zandig	zwak humeus	grijsbruin			2, 4
4	1	1	muuruitbraak	klei sterk zandig	zwak humeus	bruinigrijs	veel fragmenten	bs: ?x10x6,5cm	3
5	1	1	ophogingslaag	klei uiterst siltig	zwak humeus	donkergrijs	enkel fragment		5
6	1	1	kuil	klei matig zandig		donkerbruingrijs	veel fragmenten	rode bs: ?x11x6 cm	8
7	1	1	muuruitbraak	klei matig zandig		grijs	veel fragmenten	leisteel, mortel, plavuis, rode bs: ?x7,5x5 cm; gele bs: ?x9,5x4 cm	
8	1	1	muuruitbraak	klei matig zandig		grijs	ondoordringbaar		
9	1	1	muuruitbraak	klei matig zandig		grijs			
10	2	1	verstoring recent					recente put	
11	2	1	puinlaag	zand kleiig		donkergrijsbruin	veel fragmenten		
12	2	1	ophogingslaag	klei sterk zandig		lichtgrijsbruin	fragmenten		12
13	2	1	ophogingslaag	klei sterk zandig		lichtgrijsbruin			14
14	2	1	muuruitbraak	klei sterk zandig		groenbruin	ondoordringbaar		
15	2	1	puinlaag	klei sterk zandig		donkergrijsbruin	veel fragmenten		
16	2	1	muuruitbraak	zand zwak siltig		lichtgeelgrijs	enkel fragment		
17	2	1	kuil	klei matig zandig		donkergrijsbruin	veel fragmenten		13
18	2	1	kuil	klei matig zandig		grijsbruin	enkel fragment		15, 16
19	2	1	kuil	klei matig zandig		donkerblauwgrijs	veel fragmenten	leisteel	
20	2	1	puinlaag	klei matig zandig	zwak humeus	donkergrijsbruin	veel fragmenten		
21	2	1	puinlaag	klei matig zandig	zwak humeus	donkergrijsbruin	veel fragmenten		
22	2	1	muuruitbraak	klei matig zandig		lichtgrijswit	ondoordringbaar		
23	2	1	muur						17
24	2	1	puinlaag	klei sterk zandig	zwak humeus	donkergrijsbruin	fragmenten		18
25	2	1	aardewerkconcentratie	klei sterk zandig	zwak humeus	donkergrijsbruin	fragmenten		19
26	2	1	muur					rode bs: 25x12x5,5 cm	23

Spoor	Put	Vlak	Interpretatie	Textuur	Bijmenging	Kleur	Puin	Opmerking	Vondst-nummer
27	2	1	beschoeiing, planken			donkerbruin			
28	2	1	beschoeiing, planken			donkerbruin			
29	2	1	beschoeiing, palen			donkerbruin			
30	2	1	kuil	klei sterk zandig		donkergrijsbruin	veel fragmenten		21, 24
31	2	1	beschoeiing, palen			donkerbruin			
32	2	1	muur					bs: 17x12x4,5 cm	22
33	2	1	muur	klei zwak zandig	zwak humeus	donkergrijsbruin		gele bs: 18x10x4,5 cm; rode bs: ?x8x4,5 cm, puinlaag als fund. met bs: ?x14x5,5 cm	26
34	2	1	ophogingslaag	klei sterk zandig	zwak humeus	donkergrijsbruin	fragmenten		25
35	2	1	muur					rode bs: ?x12x4 cm; gele bs: 22x10x4,5 cm	
36	2	1	muur					mortel	
37	2	1	puinlaag	klei sterk zandig		donkerbruingrijs	ondoordringbaar	veel mortel	
38	2	1	puinlaag	klei sterk zandig		donkerbruingrijs	ondoordringbaar	veel mortel	
39	2	1	muuruitbraak	klei sterk zandig		donkergrijs	fragmenten		
40	2	1	muuruitbraak	klei sterk zandig		donkergrijs	fragmenten		
41	2	1	beschoeiing, palen			donkerbruin			
42	2	1	beschoeiing, palen			donkerbruin			
43	2	1	verstoring recent	klei sterk zandig		donkerbruingrijs	veel fragmenten		
44	3	1	waterput	klei zwak zandig	matig humeus	donkerbruingrijs	veel fragmenten	diepte: 70 cm -vlak	30
45	3	1	ophogingslaag	klei zwak zandig		donkergrijs	fragmenten		31
46	3	1	ophogingslaag	klei zwak zandig		bruingrijs	fragmenten		32
47	3	1	muuruitbraak	klei zwak zandig		geelgrijs	ondoordringbaar		33
48	3	1	puinlaag	klei zwak zandig		bruingrijs	veel fragmenten		34
49	3	1	muuruitbraak	klei matig zandig		geelgrijs	veel fragmenten		35
50	3	1	puinlaag	klei matig zandig	zwak humeus	donkerbruingrijs	veel fragmenten		37
51	3	1	puinlaag	klei sterk zandig	zwak humeus	donkerbruingrijs	fragmenten		36

Spoor	Put	Vlak	Interpretatie	Textuur	Bijmenging	Kleur	Puin	Opmerking	Vondst-nummer
52	3	1	ophogingslaag	zand zwak siltig		geelgrijs	enkel fragment		
53	3	1	kuil	klei sterk zandig		bruingrijs	enkel fragment		
54	3	1	verstoring recent	klei zwak zandig		donkergrijs	veel fragmenten		38
55	3	1	ophogingslaag	zand zwak siltig		grijs		rode bs: 25x12x5,5 cm	39
56	3	1	muur					rode plavuizen: 22,5x23x3,5 cm	
57	3	1	vloer						
58	3	1	puinlaag	klei zwak zandig		bruingrijs	veel fragmenten		
59	3	1	ophogingslaag	zand zwak siltig		grijs	veel fragmenten		
60	3	1	vloer					rode plavuizen: 23x22x3,3 cm	
61	3	1	ophogingslaag	klei matig zandig		donkerbruingrijs	fragmenten		
62	3	1	ophogingslaag	klei sterk zandig		donkerbruingrijs			
63	3	1	bouwwor, recent	klei sterk zandig		donkerbruingrijs	enkel fragment		
64	3	1	puinlaag	klei sterk zandig		bruingrijs	fragmenten	mortel	
65	3	1	muur					bs: 24x?x5 cm	
66	3	1	puinlaag	klei sterk zandig		lichtgrijs		mortellaag	
67	3	1	ophogingslaag	zand zwak siltig		geel		bouwzand	
68	3	1	ophogingslaag	klei matig zandig		donkerbruingrijs	enkel fragment		
69	3	1	ophogingslaag	klei matig zandig		donkerbruingrijs	veel fragmenten		
999	2	2	stort			groengrijs			27
2999	2	2	stort			groengrijs			10
3999	2	2	stort			groengrijs			28, 29

BIJLAGE 2: VONDSTENLIJST

Vondst-nr.	Putnr.	Spoornr.	Boornr.	Categorie (code)	Totaal Aantal	Rand	Wand	Bodem	Oor	Poot	Type	Voorwerp	Bijzonderheden/opmerking	Herkomst	Datering (in eeuwen)	ARCHIS-datering		
1	1	2	keramiek	1			x				roodbakkend	kom	geglazuurd		19e	NTC		
			keramiek	2			x					roodbakkend		uitwendig geglazuurd		17e-18e	NTA-NTC	
			keramiek	1				x					roodbakkend		inwendig geglazuurd		15e-16e	LMEB-NTA
			keramiek	1							x		roodbakkend		worstoor		16e-17e	NTA-NTB
			keramiek	2	x				x				steengoed	fles	mineraalwaterfles		18e-19e	NTB-NTC
			keramiek	1									steengoed			Westerwald	17e-19e	NTB-NTC
			keramiek	1									witbakkend		geglazuurd		19e	NTC
2	1	3	keramiek	1				x				roodbakkend		geglazuurd; standlobben; inwendig glazuur		14e-15e	LMEB	
			keramiek	1	x								roodbakkend		geglazuurd		15e-16e	LMEB-NTA
			keramiek	2							x		roodbakkend		geglazuurd		15e-16e	LMEB-NTA
			keramiek	1					x				roodbakkend		spaarzaam geglazuurd; standing		16e	LMEB-NTA
			keramiek	7								x	roodbakkend		geglazuurd		15e-16e	LMEB-NTA
			keramiek	1									steengoed			Siegburg	14e-15e	LMEB
			keramiek	1	x								witbakkend	bord	inwendig groen		17e-18e	NTA-NTB
			keramiek	1	x								witbakkend	bord	geglazuurd		17e-18e	NTA-NTB
			keramiek	1									baksteen		rood; verbrand; ?x8-8,5x4,5 cm		15e-16e	LMEB-NTA
			bot	1											verbrand; indet; verwijderd			
3	1	4	keramiek	3							baksteen		geelrose en oranje: dikte: 4,5 cm; rose: ?x9,5x4,5 cm		15e-16e	LMEB-NTA		
4	1	3	keramiek	1						x		roodbakkend	vuurklok/kan	geglazuurd; worstoor		15e-16e	LMEB-NTA	
			keramiek	1	x								roodbakkend		geglazuurd met geleslib onderlaag		16e-17e	NTA-NTB
			keramiek	1	x								roodbakkend		geglazuurd		15e-16e	LMEB-NTA
			keramiek	1	x					x			roodbakkend	bord	geglazuurd met geleslib; sgrafitto		15e-16e	LMEB-NTA
			keramiek	7								x	roodbakkend		spaarzaam geglazuurd		15e-16e	LMEB-NTA
			keramiek	1									steengoed			Langerwehe	15e-16e	LMEB-NTA
			bot	2											dierlijk; verwijderd			
5	1	5	keramiek	1								grijsbakkend				14e-15e	LMEB	
			keramiek	2								roodbakkend	grape(?)	geglazuurd		15e	LMEB	
			keramiek	4								x	roodbakkend		geglazuurd		15e-16e	LMEB-NTA
			keramiek	5	x								roodbakkend		spaarzaam geglazuurd		15e-16e	LMEB-NTA
			keramiek	1								x	roodbakkend		spaarzaam geglazuurd; inwendig gele slib onderlaag		15e-16e	LMEB-NTA
			keramiek	1								x	witbakkend		geglazuurd met fragm. koperoxyde		15e-16e	LMEB-NTA
			keramiek	1									tegel		roodbakkend; ongeglazuurd; dikte: 1,5 cm			LMEB-NTA
schelp	1									oester		verwijderd						
6	1	2	keramiek	1	x							roodbakkend	bord	inwendig geglazuurd		16e	NTA	
			keramiek	1	x								roodbakkend		geglazuurd		15e-17e	LMEB-NTB
			keramiek	1						x			roodbakkend	bord	geglazuurd en slingertjes gele slib; standingfragment		17e-18e	NTA-NTB
			keramiek	6								x	roodbakkend		geglazuurd		16e-17e	NTA-NTB
			keramiek	1								x	witbakkend		uitwendig glazuur		17e-18e	NTA-NTB
			metaal	1									ijzer	staaf	ondetermineerbaar; verwijderd			
7	1	2	keramiek	1								faience				17e-18e	NTA-NTB	
			keramiek	3	x					x		industrieel witbakkend	theepot			18e-20e	NTB-NTC	
			keramiek	1								x	porselein			China	17e-18e	NTA-NTB
			keramiek	1								x	roodbakkend	kom(?)	geglazuurd met gele slibversiering		18e-19e	NTB-NTC

Vondst-nr.	Putnr.	Spoornr.	Boornr.	Categorie (code)	Totaal Aantal	Rand	Wand	Bodem	Oor	Poot	Type	Voorwerp	Bijzonderheden/opmerking	Herkomst	Datering (in eeuwen)	ARCHIS-datering
				keramiek	1	x			x		roodbakkend		geglazuurd met inwendig gele slib		18e	NTB
				keramiek	1	x					roodbakkend		geglazuurd		18e-19e	NTB-NTC
				keramiek	1			x			roodbakkend	kop	geglazuurd met gele slibversiering; standing		18e	NTB
				keramiek	2	x	x				roodbakkend	bord	geglazuurd met gele slibversiering		18e	NTB
				keramiek	1	x					roodbakkend	bakpan	geglazuurd		18e-19e	NTB-NTC
				keramiek	8		x				roodbakkend		geglazuurd		15e-18e	LMEB-NTB
				keramiek	2		x				steengoed			Westerwald	18e-19e	NTB-NTC
				keramiek	1		x				steengoed			Raeren	16e-17e	NTA-NTB
				keramiek	1	x	x		x		steengoed	kan	geglazuurd	Raeren	16e-17e	NTA-NTB
				keramiek	1		x				witbakkend				18e-19e	NTB-NTC
				keramiek	3						tegel	vloertegel	dikte: 5 cm; roodbakkend; groen glazuur op bovenzijde			NTA-NTC
				bot	1						kip	humerus	verwijderd			
8	1	6		keramiek	1			x			roodbakkend		standlob		15e-16e	LMEB-NTA
				keramiek	1				x		roodbakkend		spaarzaam geglazuurd; worstoor		15e-16e	LMEB-NTA
				keramiek	1						tegel		roodbakkend; ongeglazuurd; dikte: 1,5 cm			LMEB-NTA
9	1	3		keramiek	1	x					roodbakkend				16e-17e	NTA-NTB
				keramiek	2		x				roodbakkend		uitwendig geglazuurd		15e-17e	LMEB-NTB
				keramiek	1		x				roodbakkend		geglazuurd		15e-16e	LMEB-NTA
				natuursteen	1						leiste		blauwgrijs			
10	2	2999		keramiek	1	x					roodbakkend		geglazuurd		16e-17e	NTA-NTB
				keramiek	1					x	roodbakkend	grape			16e-17e	NTA-NTB
				keramiek	6		x				roodbakkend				15e-18e	LMEB-NTB
				keramiek	1	x					roodbakkend	bord	geglazuurd met gele slibversiering		17e-18e	LMEB-NTB
				keramiek	1	x					Werra	bord	geglazuurd met gele slibversiering; circa 1600		16e-17e	NTA-NTB
				natuursteen	1						leiste		grijsgroen			LME-NT
11	2	12		keramiek	1					x	roodbakkend		geglazuurd			
12	2	13		keramiek	1		x				roodbakkend		geglazuurd met zwarte strepen als decoratie		14e-15e	LMEB
				keramiek	1						tegel	vloertegel	roodbakkend; ongeglazuurd; dikte: 1,2 cm			LMEB-NTB
				keramiek	1						tegel		of baksteenfragment?; roodbakkend; bruin geglazuurd; dikte: 2,5 cm			LMEB-NTB
13	2	17		keramiek	1		x				roodbakkend		uitwendig geglazuurd		15e-16e	LMEB-NTA
14	2	14		keramiek	1	x					grijsbakkend	kan(?)			14e-15e	LMEB
				keramiek	2				x		grijsbakkend		worstoor		14e-15e	LMEB
				keramiek	44		x				grijsbakkend		gedraaid		14e-15e	LMEB
				keramiek	1	x					roodbakkend		uitwendig geglazuurd		14e-15e	LMEB
				keramiek	1	x					roodbakkend		uitwendig geglazuurd		15e-16e	LMEB-NTA
				keramiek	1			x			roodbakkend	kan	standlobben		14e-15e	LMEB
				keramiek	9		x				roodbakkend		geglazuurd		14e-16e	LMEB-NTA
				bot	2						dierlijk		snijspoor			
15	2	18		keramiek	2		x				roodbakkend		geglazuurd		15e-16e	LMEB-NTA
				keramiek	1	x					roodbakkend	grape(?)	geglazuurd		16e	NTA
				keramiek	2	x					roodbakkend	grape	geglazuurd		15e-16e	LMEB-NTA
				keramiek	1						baksteen		geel; brok; verwijderd			LME-NT
				keramiek	1						tegel		daktegel; rood; dikte: 1,5 cm			LMEB-NTB
				natuursteen	1						leiste		blauwgrijs			LME-NT
16	2	19		keramiek	1		x			x	roodbakkend	grape	spaarzaam geglazuurd		14e-15e	LMEB
				keramiek	1	x					roodbakkend		spaarzaam geglazuurd		14e-15e	LMEB
				keramiek	2		x				roodbakkend		spaarzaam geglazuurd		14e-16e	LMEB-NTA
				keramiek	1		x				roodbakkend		geglazuurd met zwarte strepen als decoratie		14e-15e	LMEB

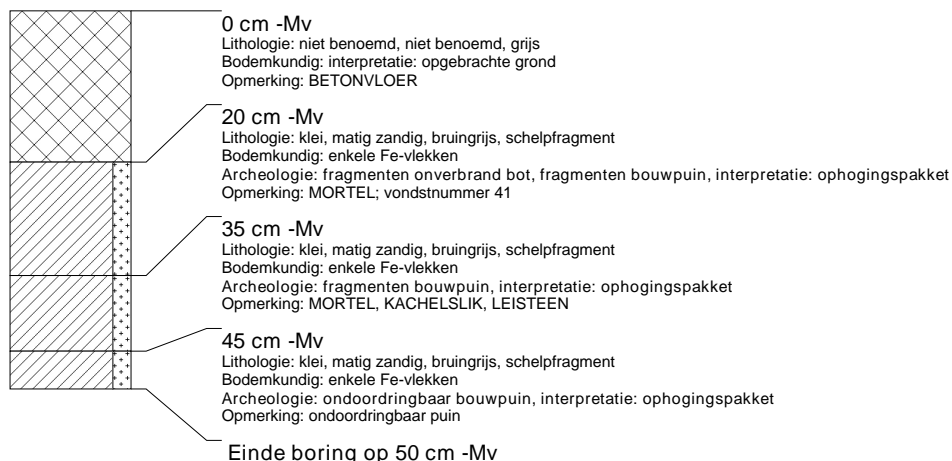
Vondst-nr.	Putnr.	Spoornr.	Boornr.	Categorie (code)	Totaal Aantal	Rand	Wand	Bodem	Oor	Poot	Type	Voorwerp	Bijzonderheden/opmerking	Herkomst	Datering (in eeuwen)	ARCHIS-datering	
17	2	23	keramiek	1	x						roodbakkend	kom	inwendig glazuur		15e-16e	LMEB-NTA	
			keramiek	1		x						roodbakkend		geglazuurd met radstempelversiering		16e	NTA
			keramiek	1				x				roodbakkend		inwendig geglazuurd; standlobben		15e-16e	LMEB-NTA
18	2	24	keramiek	1	x						roodbakkend		inwendig geglazuurd		16e-17e	NTA-NTB	
			keramiek	1		x			x			roodbakkend		geglazuurd		16e-17e	NTA-NTB
			keramiek	1	x							roodbakkend		inwendig geglazuurd		16e-17e	NTA-NTB
			keramiek	1				x				roodbakkend		standring		15e-16e	LMEB-NTA
			keramiek	4		x						roodbakkend		geglazuurd		15e-16e	LMEB-NTA
19	2	25	keramiek	12		x					grijsbakkend				14e-15e	LMEB	
			keramiek	2	x							grijsbakkend	kan			14e-15e	LMEB
			keramiek	1	x	x						grijsbakkend	kan	golffijnversiering op schouder		14e-15e	LMEB
			keramiek	1		x						grijsbakkend	kan	golffijnversiering op schouder		14e-15e	LMEB
			keramiek	4		x						roodbakkend		spaarzaam geglazuurd		14e-15e	LMEB
			keramiek	2				x				roodbakkend	kan	standring		14e-15e	LMEB
			keramiek	1		x						steengoed	fles	mineraalwaterfles		18e-19e	NTB-NTC
			keramiek	1								baksteen		brok; verwijderd			LME-NT
			bot	1										onderkaak			
			houtschool	1										brok; verwijderd			
20	2		keramiek	2		x				roodbakkend		geglazuurd					
21	2	30	keramiek	1				x			roodbakkend	bakpan	inwendig geglazuurd		15e-16e	LMEB-NTA	
			keramiek	1	x							roodbakkend		spaarzaam geglazuurd		14e-15e	LMEB
			keramiek	1		x						roodbakkend		geglazuurd		14e-16e	LMEB-NTA
			keramiek	1				x				roodbakkend		spaarzaam geglazuurd; standlobben		14e-15e	LMEB
			keramiek	1	x					x		roodbakkend	grape	spaarzaam geglazuurd; gele slijbversiering		15e	LMEB
			keramiek	2		x						roodbakkend		geglazuurd; slijbboog (1450-1525)		15e-16e	LMEB-NTA
			keramiek	1		x						steengoed		ijzerengobe en glazuur	Langerwehe	14e-15e	LMEB
22	2	32	metaal	1						lood	lakenlood	wapen Gouda met erboven het opschrift: Gouda (aan beide zijden)	Gouda	2e helft 16e	NTA		
23	2	26	keramiek	1						baksteen		rood met groen glazuur met nopversiering; ?x12,5-13x5-5,5 cm			LMEB-NTA		
24	2	30	keramiek	1		x				grijsbakkend				14e-15e	LMEB		
25	2	34	keramiek	1						x	roodbakkend	grape	inwendig geglazuurd		14e-15e	LMEB	
			keramiek	1		x					roodbakkend		uitwendig geglazuurd		14e-15e	LMEB	
			keramiek	1		x						roodbakkend		uitwendig geglazuurd met gele slijbversiering		14e-15e	LMEB
			keramiek	1		x						steengoed		ijzerengobe en glazuur		14e-15e	LMEB
			keramiek	1						x		roodbakkend		geglazuurd		15e-16e	LMEB-NTA
26	2	33	keramiek	1				x			roodbakkend	bord(?)	inwendig geglazuurd met gele slijbversiering; standring		15e	LMEB	
			keramiek	3		x					roodbakkend	bord	inwendig geglazuurd met gele slijbversiering		15e	LMEB	
			keramiek	1	x							roodbakkend	bakpan	inwendig geglazuurd		16e	NTA
			keramiek	3		x						roodbakkend		geglazuurd		16e-17e	NTA-NTB
			keramiek	1		x						steengoed			Siegburg	15e-16e	LMEB-NTA
			keramiek	1		x						steengoed			Raeren	15e-16e	LMEB-NTA
			keramiek	1		x						steengoed				16e	NTA
			keramiek	1								koper	munt	1 cent Koning Willem I (1813-1840); verwijderd		1837	NTC
27	3	3999	keramiek	1		x					roodbakkend		inwendig geglazuurd		15e-16e	LMEB-NTA	
			keramiek	1	x						roodbakkend	bord(?)	geglazuurd		15e-16e	LMEB-NTA	
			keramiek	1				x				witbakkend	kan(?)	buitenzijde spaarzaam geglazuurd; inwendig geel geglazuurd	Rijnland?	15e	LMEB
			keramiek	1								baksteen		brok; verwijderd			LME-NT
			metaal	1								ijzer	nagel	sterk aangetast; verwijderd			
29	3	3999	keramiek	1					x	roodbakkend	grape(?)	geglazuurd; steel		16e	NTA		

Vondst-nr.	Putnr.	Spoornr.	Boornr.	Categorie (code)	Totaal Aantal	Rand	Wand	Bodem	Oor	Poot	Type	Voorwerp	Bijzonderheden/opmerking	Herkomst	Datering (in eeuwen)	ARCHIS-datering
				keramiek	1	x					roodbakkend	grape(?)	geglazuurd		15e-16e	LMEB-NTA
				keramiek	1		x				roodbakkend		geglazuurd		15e-16e	LMEB-NTA
				keramiek	1	x					roodbakkend	kom	inwendig geglazuurd		14e-15e	LMEB
				bot	1						kip		verwijderd			
30	3	44		keramiek	2		x				roodbakkend		spaarzaam geglazuurd		15e-16e	LMEB-NTA
				keramiek	1						tegels	vloertegel	dikte: 1,0 cm			LMEB-NTB
				schelp	1						mossel		verwijderd			
				bot	2							rib	verwijderd			
				houtschool	1								brokje; verwijderd			
31	3	45		keramiek	1	x					pijpaarde	pijpenkop			16e	NTA
				keramiek	1				x		roodbakkend	kop(?)	uitwendig spaarzaam geglazuurd; inwendig geel geglazuurd; worstoor		16e	NTA
				keramiek	1	x					roodbakkend		spaarzaam geglazuurd		14e-15e	LMEB
				keramiek	1		x				roodbakkend		spaarzaam geglazuurd		14e-15e	LMEB
				keramiek	1	x					steengoed	kan		Siegburg	16e	NTA
				keramiek	2						baksteen		rood; brokken; dikte: 4 cm; verwijderd			LME-NT
				natuursteen	1						leisteel		blauwgrijs			LME-NT
32	3	46		keramiek	1			x			roodbakkend		spaarzaam geglazuurd; standring		15e-16e	LMEB-NTA
				keramiek	3		x				roodbakkend		spaarzaam geglazuurd		15e-16e	LMEB-NTA
				keramiek	1						baksteen		brok; verwijderd			LME-NT
				bot	1						menselijk(?)	rib	verwijderd			
33	3	47		keramiek	4		x	x			steengoed	kan	ijzerengobe; 1 exemplaar	Langerwehe	14e-15e	LMEB
34	3	48		keramiek	1		x				roodbakkend		spaarzaam geglazuurd		14e-15e	LMEB
35	3	49		keramiek	1	x					roodbakkend		spaarzaam geglazuurd		15e-16e	LMEB-NTA
36	3	51		keramiek	2			x			roodbakkend	bord	inwendig geglazuurd; standlobben		15e-16e	LMEB-NTA
				bot	1								ondetermineerbaar; verwijderd			
37	3	50		keramiek	1		x				roodbakkend		inwendig geglazuurd		15e-16e	LMEB-NTA
				glas	1						vensterglas		sterk gefragmenteerd; verwijderd			
38	3	54		keramiek	1						tegels	daktegel	roodbakkend; dikte: 0,8 cm; verwijderd			LMEB-NTB
				keramiek	1						dakpan		grijsbakkend; met groeven; recent; verwijderd			NTC
39	3	55		keramiek	1		x				roodbakkend		geglazuurd		15e-16e	LMEB-NTA
40	arch. begel.	nvt		keramiek	1			x			faience	bord		Delft	17e-18e	NTB-NTC
				keramiek	1	x					faience	kop		Delft	17e-18e	NTB-NTC
				keramiek	2	x					roodbakkend		geglazuurd		17e-18e	NTB-NTC
				keramiek	1		x				roodbakkend		geglazuurd		17e-18e	NTB-NTC
				keramiek	3		x				roodbakkend		geglazuurd		15e-16e	LMEB-NTA
				keramiek	1	x					Werra	bord			16e-17e	NTA-NTB
				keramiek	1						tegels	vloertegel	roodbakkend; geglazuurd; dikte: 2,5 cm			LMEB-NTB
41			1	bot	3						menselijk(?)		ondetermineerbaar; 25 cm -Mv; verwijderd			
42			2	keramiek	1		x				roodbakkend		spaarzaam geglazuurd; 85-105 cm -Mv		14e-15e	LMEB
43			3	keramiek	1		x				roodbakkend		spaarzaam geglazuurd; 65 cm -Mv		14e-15e	LMEB
44			3	tand	1						rund		150 cm -Mv; verwijderd			

BIJLAGE 3: BOORBESCHRIJVINGEN

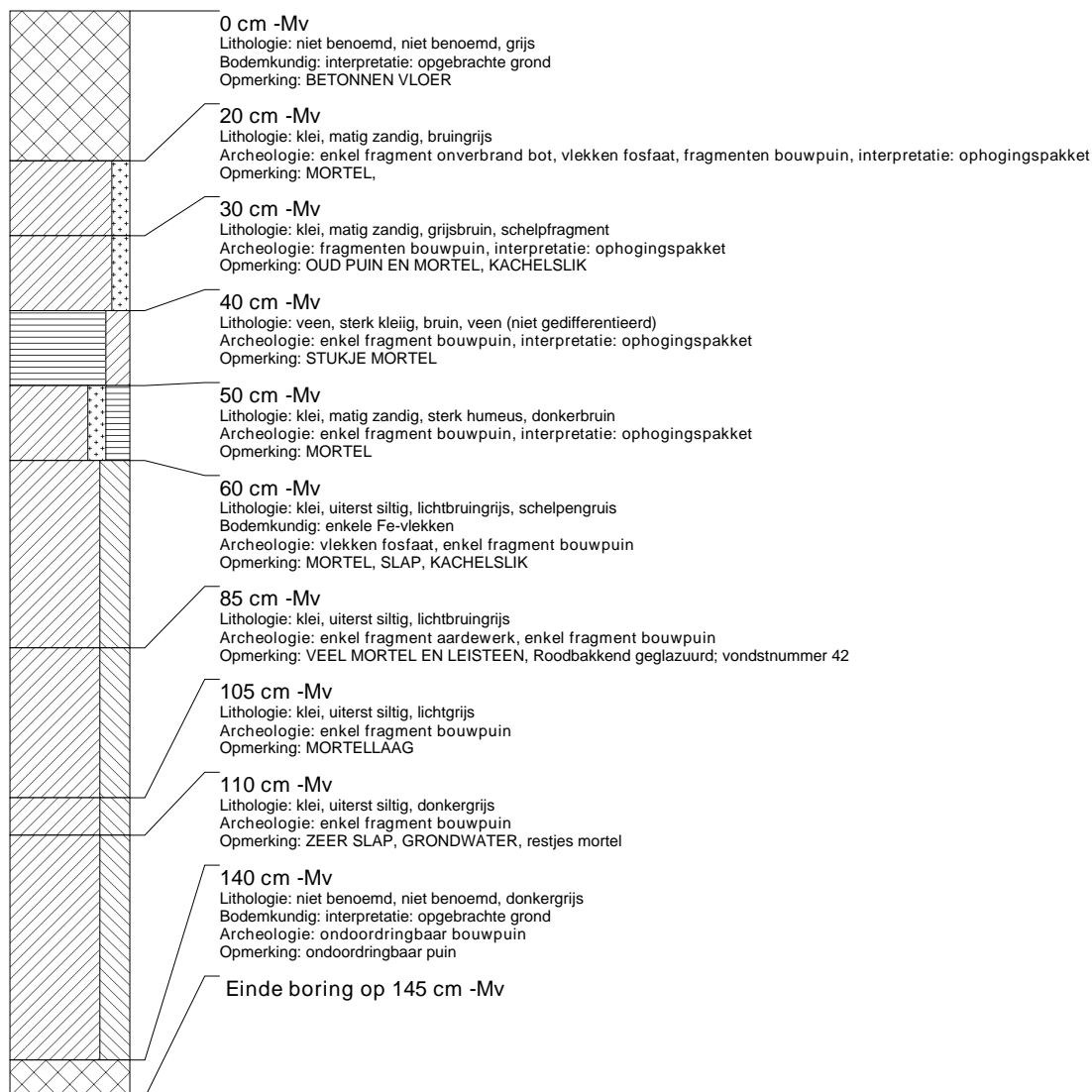
boring: BRCO2-1

beschrijver: MJ KVB, datum: 25-10-2007, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - waardering, landgebruik: verhard, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Brielle, plaatsnaam: Brielle, opdrachtgever: ABB ONTWIKKELING, uitvoerder: RAAP West

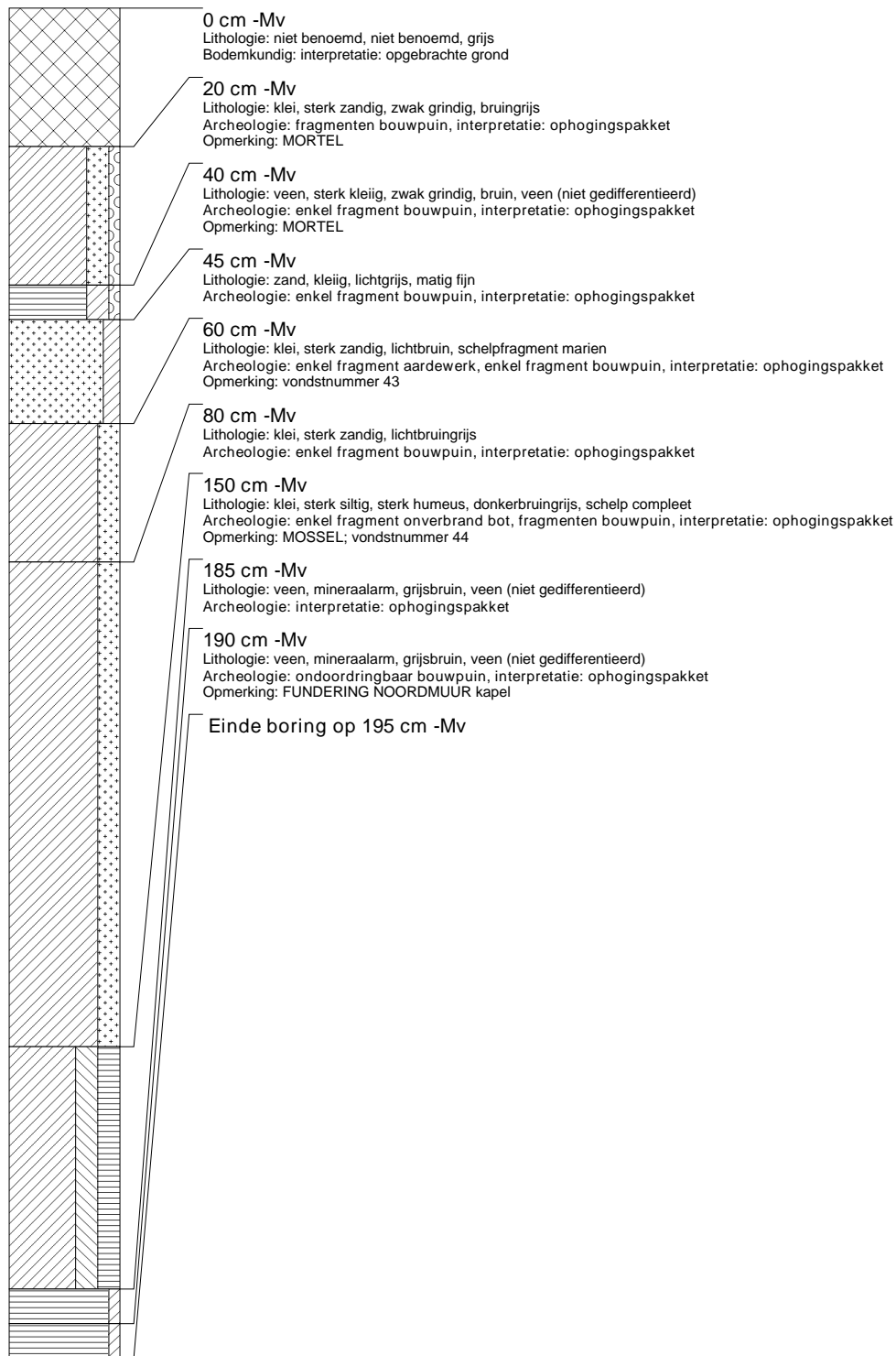
boring: BRCO2-2

beschrijver: MJ KVB, datum: 25-10-2007, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - waardering, landgebruik: verhard, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Brielle, plaatsnaam: Brielle, opdrachtgever: ABB ONTWIKKELING, uitvoerder: RAAP West

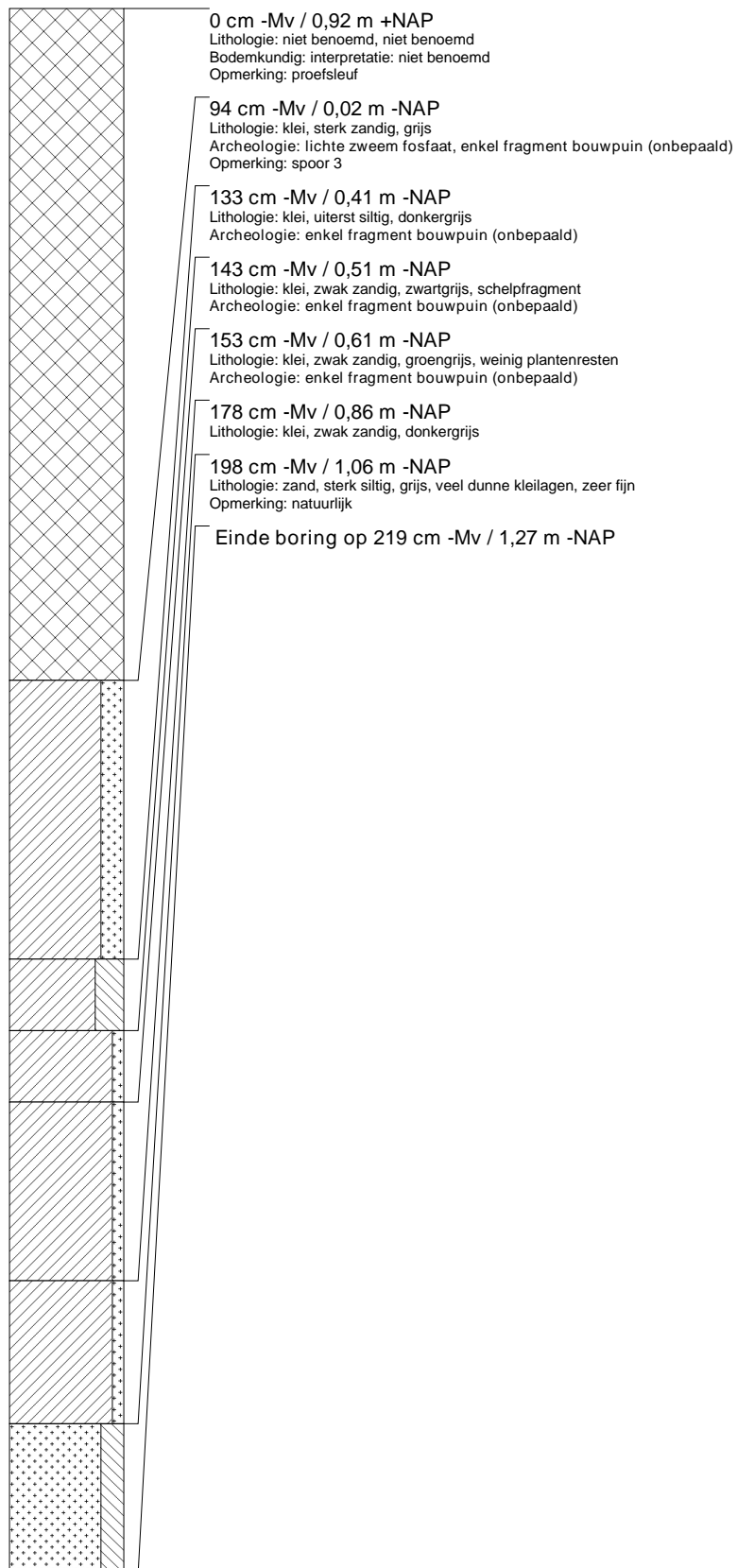
boring: BR02-3

beschrijver: MJ KVB, datum: 25-10-2007, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - waardering, landgebruik: verhard, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Brielle, plaatsnaam: Brielle, opdrachtgever: ABB ONTWIKKELING, uitvoerder: RAAP West

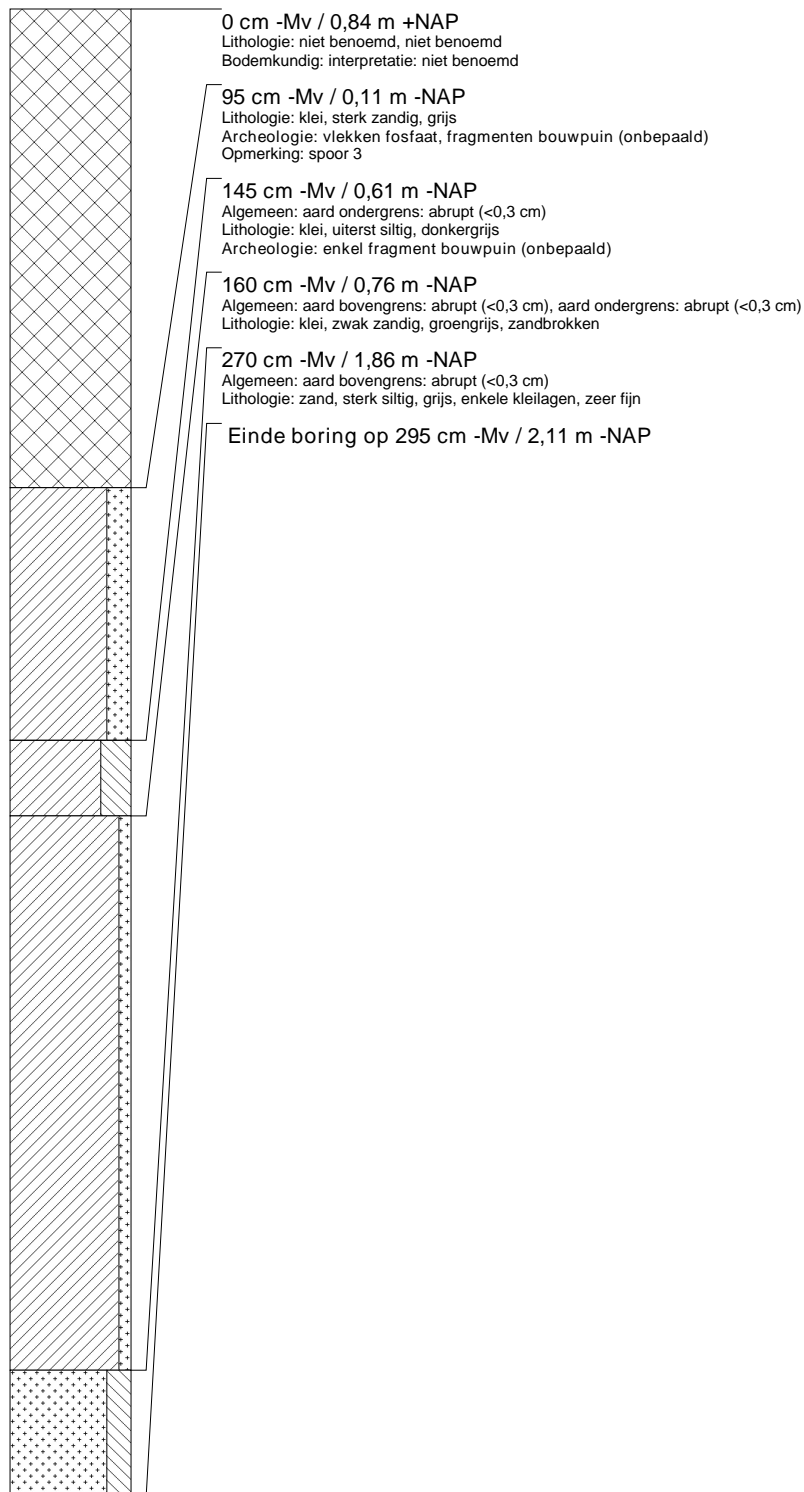
boring: BRCO2-4

beschrijver: MJ KVB, datum: 25-10-2007, X: 0,00, Y: 0,00, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: 0,92, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: waterpas, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - waardering, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: goed, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Brielle, plaatsnaam: Brielle, opdrachtgever: ABB ONTWIKKELING, uitvoerder: RAAP West

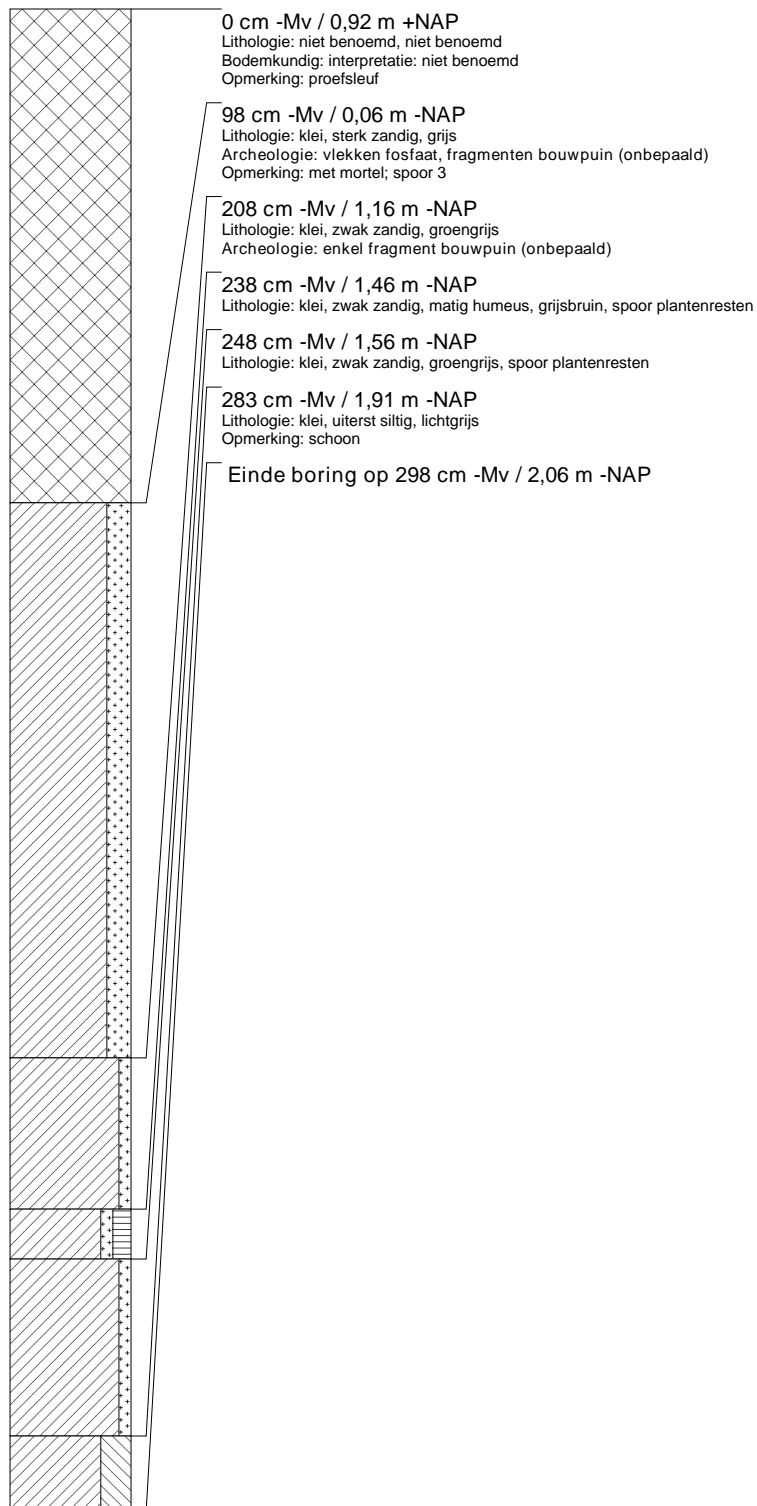
boring: BR02-5

beschrijver: MJ KVB, datum: 25-10-2007, X: 0,00, Y: 0,00, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: 0,84, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: waterpas, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - waardering, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: goed, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Brielle, plaatsnaam: Brielle, opdrachtgever: ABB ONTWIKKELING, uitvoerder: RAAP West

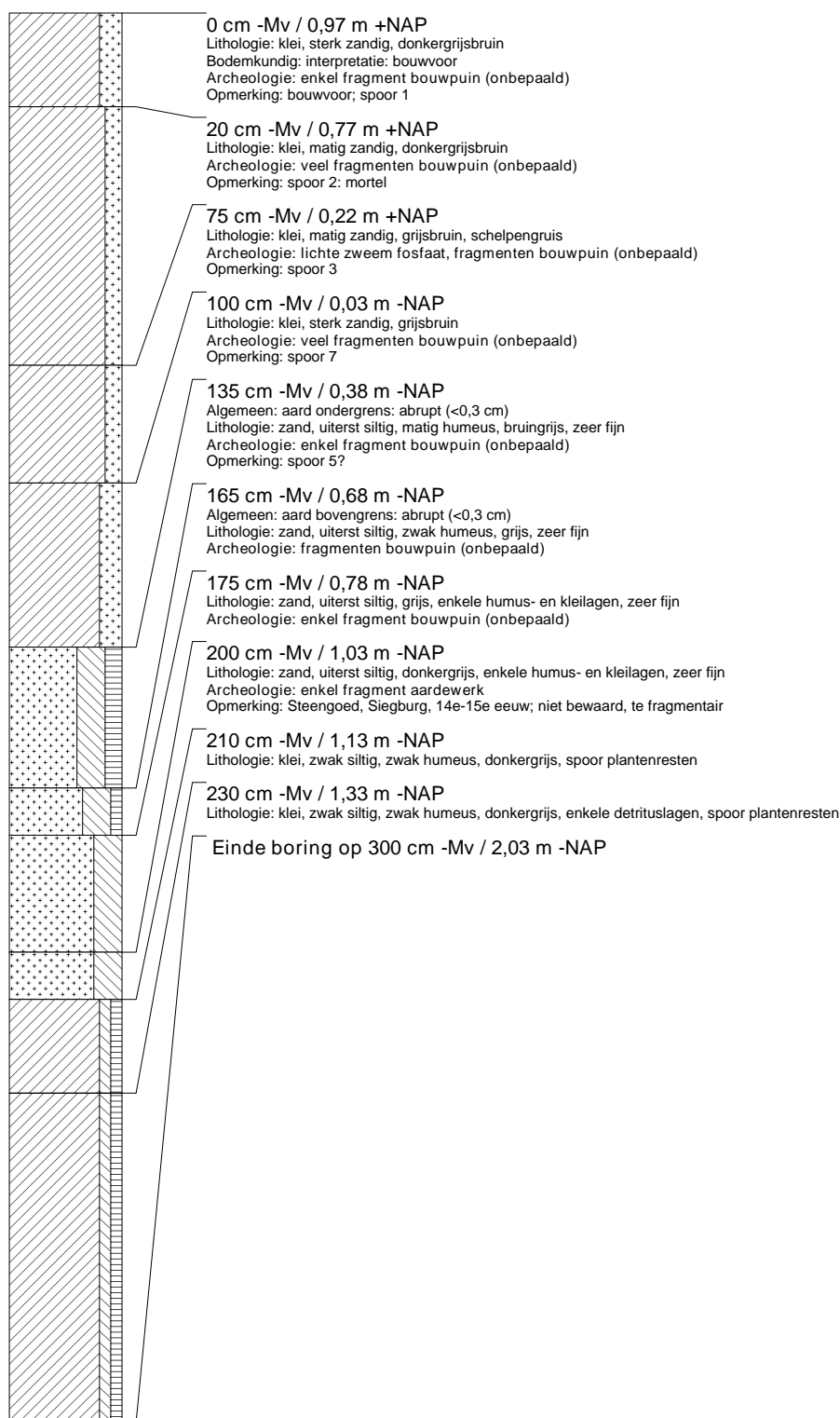
boring: BR02-6

beschrijver: MJ KVB, datum: 25-10-2007, X: 0,00, Y: 0,00, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: 0,92, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: waterpas, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - waardering, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: goed, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Brielle, plaatsnaam: Brielle, opdrachtgever: ABB ONTWIKKELING, uitvoerder: RAAP West

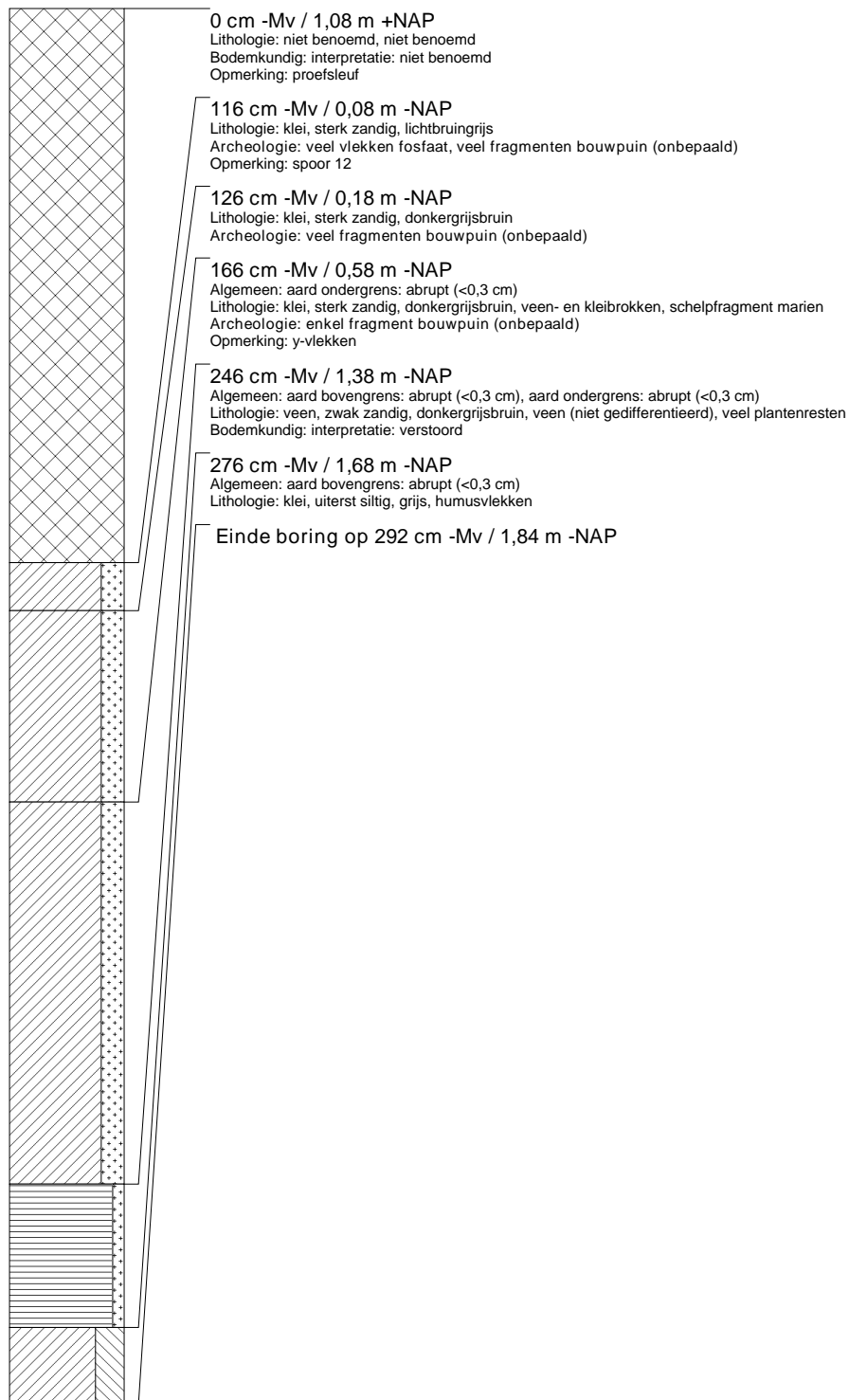
boring: BR02-7

beschrijver: MJ KVB, datum: 25-10-2007, X: 0,00, Y: 0,00, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: 0,97, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: waterpas, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - waardering, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: goed, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Brielle, plaatsnaam: Brielle, opdrachtgever: ABB ONTWIKKELING, uitvoerder: RAAP West

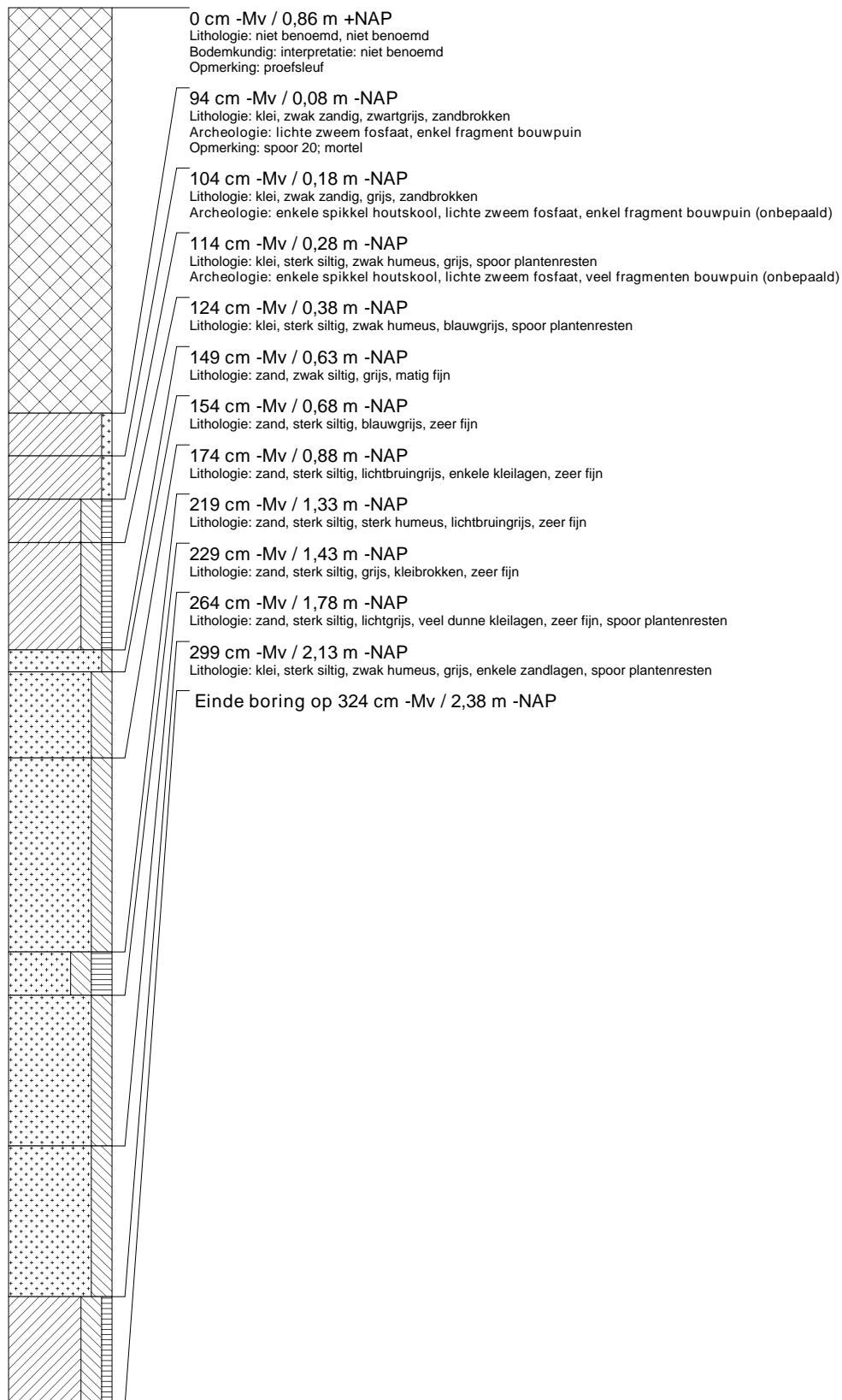
boring: BRCO2-8

beschrijver: MJ KVB, datum: 25-10-2007, X: 0,00, Y: 0,00, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: 1,08, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: waterpas, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - waardering, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: goed, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Brielle, plaatsnaam: Brielle, opdrachtgever: ABB ONTWIKKELING, uitvoerder: RAAP West

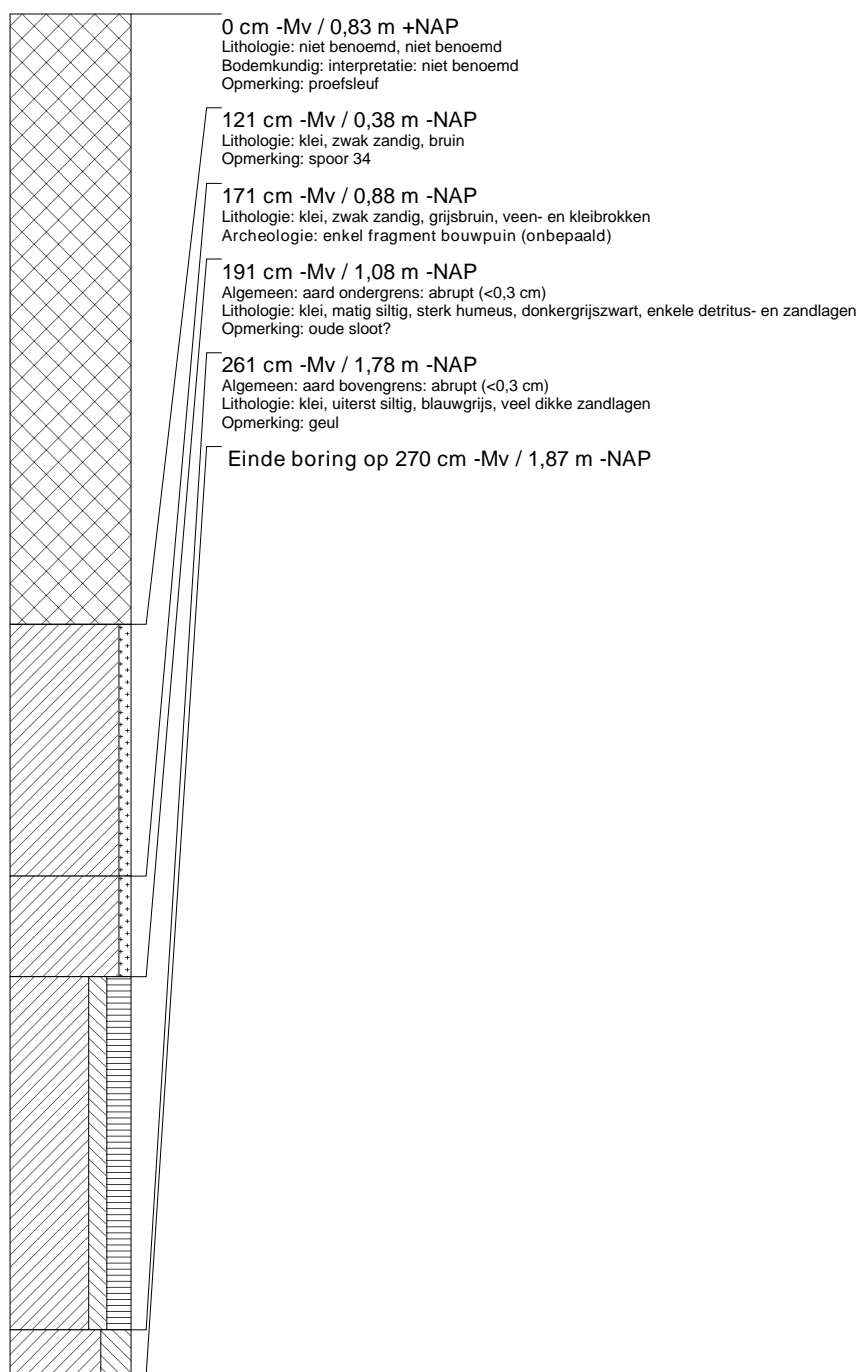
boring: BR02-9

beschrijver: MJ KVB, datum: 25-10-2007, X: 0,00, Y: 0,00, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: 0,86, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: waterpas, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - waardering, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: goed, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Brielle, plaatsnaam: Brielle, opdrachtgever: ABB ONTWIKKELING, uitvoerder: RAAP West

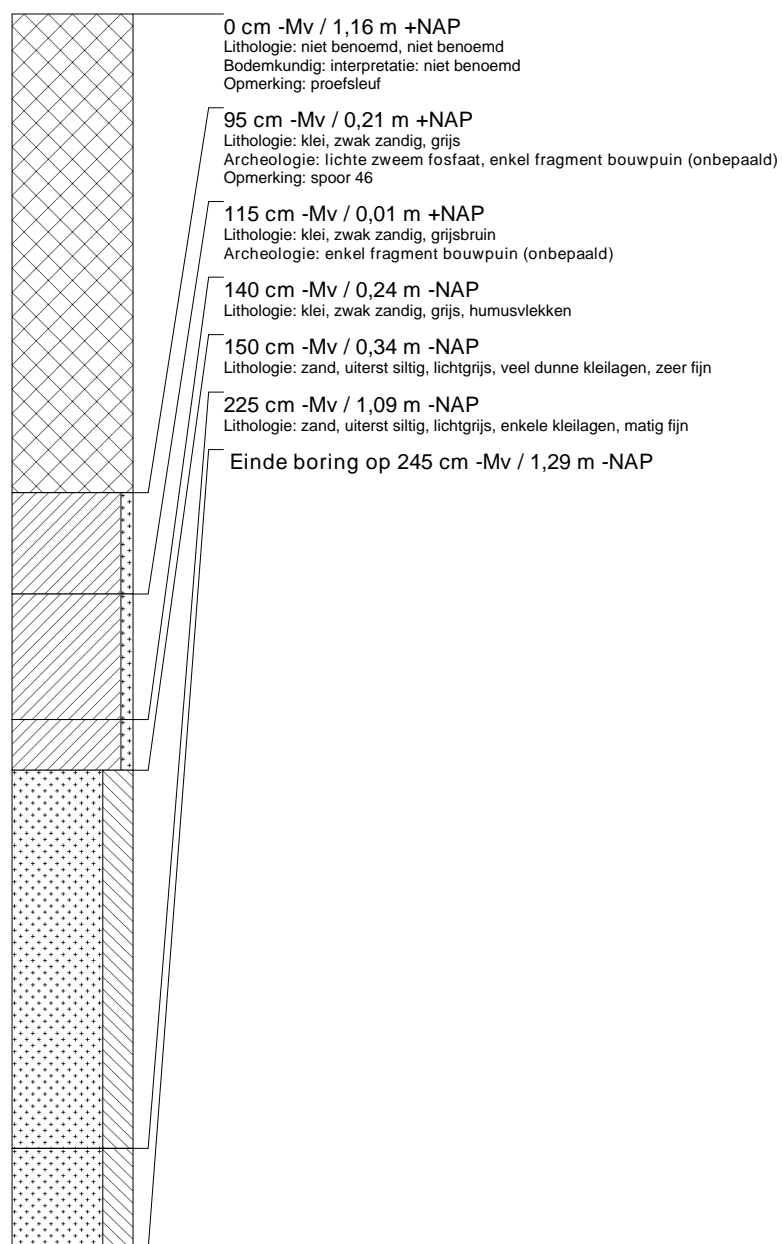
boring: BR02-10

beschrijver: MJ KVB, datum: 25-10-2007, X: 0,00, Y: 0,00, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: 0,83, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: waterpas, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - waardering, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: goed, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Brielle, plaatsnaam: Brielle, opdrachtgever: ABB ONTWIKKELING, uitvoerder: RAAP West

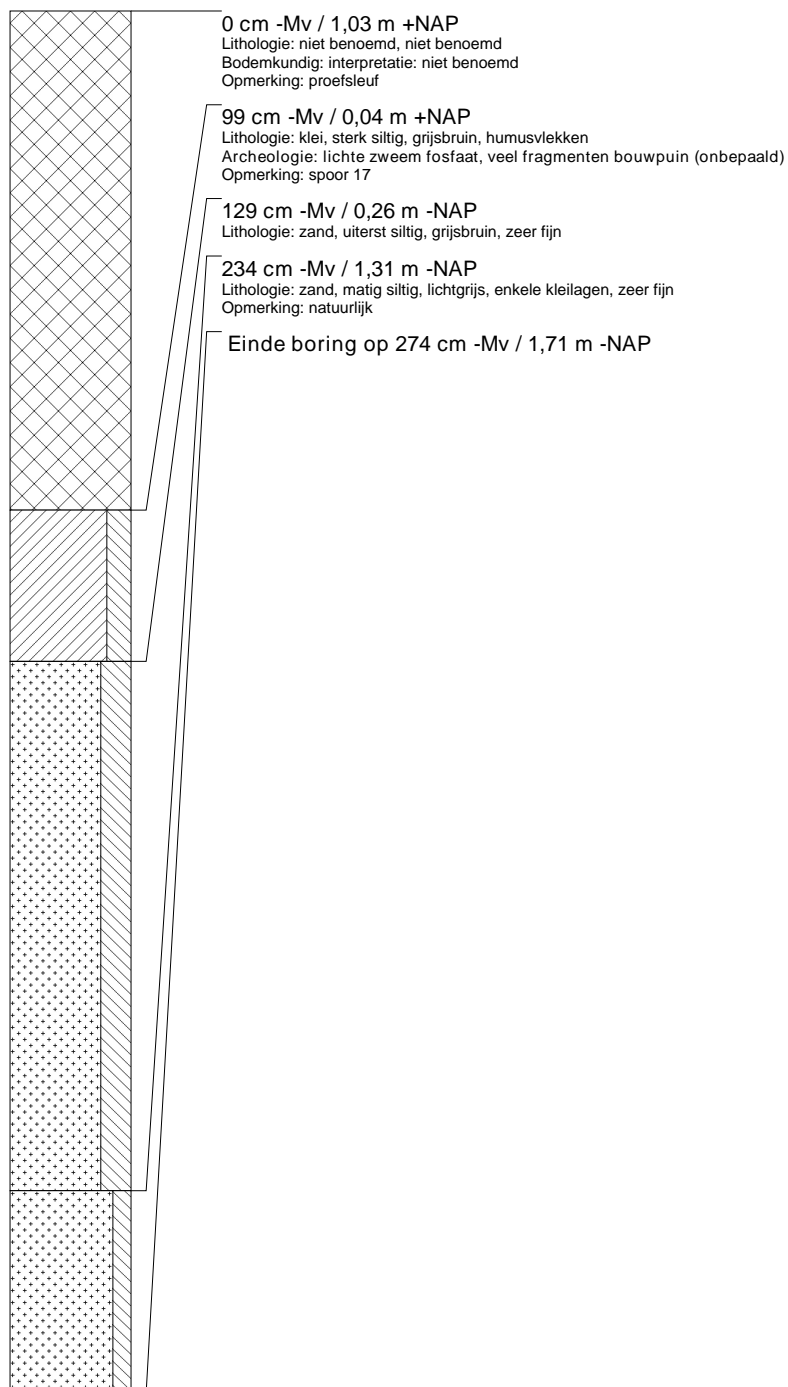
boring: BRCO2-11

beschrijver: MJ KVB, datum: 25-10-2007, X: 0,00, Y: 0,00, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: 1,16, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: waterpas, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - waardering, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: goed, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Brielle, plaatsnaam: Brielle, opdrachtgever: ABB ONTWIKKELING, uitvoerder: RAAP West

boring: BR02-12

beschrijver: MJ KVB, datum: 25-10-2007, X: 0,00, Y: 0,00, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: 1,03, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: waterpas, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - waardering, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: goed, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Brielle, plaatsnaam: Brielle, opdrachtgever: ABB ONTWIKKELING, uitvoerder: RAAP West

boring: BR02-13

beschrijver: MJ KVB, datum: 25-10-2007, X: 0,00, Y: 0,00, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: 1,17, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: waterpas, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - waardering, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: goed, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Brielle, plaatsnaam: Brielle, opdrachtgever: ABB ONTWIKKELING, uitvoerder: RAAP West

